

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΤΟΜΟΣ ΚΖ΄.

Συνδρομή ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι.— Γραφεῖον Διευθ. Ὁδ. Παρθενωνίου 14.

18 Ἰουνίου 1889.

Τὸ κατωτέρω ἄρθρον ἀπέστειλεν ἐν χειρογράφῳ ἡ Δ. Υ. ὁ πρίγκηψ διάδοχος τῆς Σαξωνίας Μάινιγγεν Βερνάρδος πρὸς τὸν ἐνταῦθα συνταγματάρχην τῶν Γενικῶν Ἐπιτελῶν κ. Γρ. Κοκκίδη. Ἐν αὐτῷ συνοφίζονται ἄριστα αἱ ἐν τοῖς στρατιωτικῶν κύκλοις τῆς Γερμανίας ἐξενηχθεῖσαι γνώμαι περὶ τοῦ νέου γαλλικοῦ ὅπλου. Ἡ Δ. Υ. ὁ πρίγκηψ, τοῦ ὁποῦ ἀνέκαθεν γνωστὴ τυγχάνει ἡ πρὸς τὴν Ἑλλάδα στραγγὴ, ἔκρινεν ὅτι δὲν θὰ ἦτο ἴσως ἀλυσιτελής εἰς τοὺς ἑλληνας στρατιωτικούς ἡ ἀνακρίνωσις τῶν γνωμῶν τούτων. Ἡ δὲ Ἔστια, ἣν καὶ ἄλλοτε ἐτίμησε διὰ τῆς δημοσιεύσεως ἐξέτου ἄρθρου ἡ Δ. Υ. ὁ πρίγκηψ, καίπερ μὴ ἔχουσα τὸν τίτλον εἰδικοῦ στρατιωτικοῦ ὄργανου ἀπεδέξατο προθύμως τὴν τιμὴν τῆς δημοσιεύσεως καὶ τὸ ἄρθρον τοῦτο βεβαία ὅτι οὐχὶ μόνον οἱ περὶ τὰ στρατιωτικὰ διατρίβοντες, ἀλλὰ καὶ οἱ πολλοὶ τῶν ἀναγνώστων αὐτῆς εὐχαρίστως θέλουσιν ἀναγνώσθαι τὴν στρατιωτικὴν διάλεκτον τοῦ φιλέλληρος ἡγεμονίδου ἣν διακρίνει καὶ σαφῆνεια ἐκφράσεως καὶ γλαφυρότης ὄψεως. Σ. τ. Δ.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΔΙΑΛΕΞΙΣ

ΟΠΛΑ ΑΝΕΥ ΚΡΟΤΟΥ ΚΑΙ ΑΝΕΥ ΚΑΠΝΟΥ

Τὸ γαλλικὸν πεζικὸν ὅπλισθὲν διὰ τοῦ ὅπλου Λεβὲλ παρεδέχθη καὶ φυσίγγιον, ὅπερ κατὰ τὸν πυροβολισμὸν δὲν ἀναδίδει εἰμὴ πολὺ ὀλίγον καπνόν. Ὁ καπνὸς οὗτος εἰς μακροτέραν ἀπόστασιν (ἀκριβέστεραι εἰδήσεις δὲν ἐδόθησαν ἐτι ἡμῖν) δὲν εἶνε ὄρατός, ἡ δὲ ἐκπυροσκορότης τοιοῦτου φυσίγγιου προξενεῖ ἀσθενῆ μόνον κρότον. Γαλλικὸν τι στρατιωτικὸν περιοδικὸν λέγει περὶ τῆς πυρίτιδος τοῦ φυσίγγιου Λεβὲλ τὰ ἑξῆς: «elle ne donne qu' une très légère vapeur bleuâtre invisible à une distance un peu grande et le bruit de sa détonation est également affaibli.» Ὅπως ἀναφέρει τὸ «Στρατιωτικὸν Μέλλον» θὰ εἰσαχθῆ μετ' οὐ πολὺ ἡ ἄνευ καπνοῦ πυρίτις καὶ εἰς τὰ πυρομαχικὰ τοῦ γαλλικοῦ πυροβολικοῦ, καὶ δι' αὐτῆς θὰ ἐπιτευχθῆ ἢ ἡ αὐξήσει τοῦ περιεχομένου τῶν βλητοφόρων καὶ κιβωταμαξῶν ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν φυσίγγιων, ἢ ἡ ἐλάττωσις τοῦ βάρους τῶν τηλεβόλων καὶ τῶν κιβωταμαξῶν ὡς ὄχημάτων.

Ἡ ἄνευ καπνοῦ πυρίτις, ἂν ἀποδειχθῆ μεγάλῃς διαρκείας θὰ εἰσαχθῆ ἀναμφιβόλως ὅσον τάχιστα εἰς τοὺς λοιπούς στρατούς, ἂν καὶ εἰς διάφορον χημικὴν σύνθεσιν. Σήμερον διὰ τῆς φαντασίας μόνον δυνάμεθα νὰ σχηματίσωμεν ἰδέαν τινὰ περὶ τῆς μεταβολῆς, ἣν θὰ ἐπιφέρει ἐπὶ τῆς τακτικῆς ὁ ἐξοπλισμὸς οὗτος ὀριστικὰς

θεωρίας περὶ αὐτῆς θὰ ἔχωσιν ἀποκτῆσθαι πιθανῶς μέχρι τοῦδε οἱ Γάλλοι μόνον.— Πρὸ πάντων ὅμως ἐν εἶνε βέβαιοι: Τὸ πυροβολικὸν καὶ πεζικὸν ἐκεῖνο, ὅπερ πυροβολοῦν παράγει μόνον ὀλίγον καπνόν, ἔχει τὴν πιθανότητα ὅτι θὰ δυνηθῆ νὰ σκοπεύῃ πολὺ καλλίτερον καὶ ἐπομένως νὰ ἐπιτυγχάνῃ πολὺ ἀσφαλέστερον τοῦ σκοποῦ. Αἱ ἐλπίδες εἰς τὴν ὑπεροχὴν τῆς εὐστοχίας αὐξάνουσι τόσον μάλλον, ὅσον οὐσιωδέστερον εὐκολύνεται ἡ διεύθυνσις τοῦ πυρός καὶ ἡ ἐπισκόπευσις τοῦ ἀποτελέσματος τῶν βολῶν. Τὸ πεζικὸν καὶ τὸ πυροβολικὸν θὰ δυνηθῶσι νὰ σμικρύνωσι τὰς συντόμους διακοπὰς τοῦ πυρός, ἀναγκαιοῦσας διὰ τὴν διασκορπίσιν τοῦ καπνοῦ. Ἰδιαιτέρον ὄφελος ὅμως ἐκ τῆς ἄνευ καπνοῦ πυρίτιδος θὰ πορισθῆ τὸ πυροβολικόν, καὶ τοῦτο πρὸ πάντων ἐκεῖ, ὅπου μία κοινὴ διεύθυνσις τοῦ πυρός πρέπει νὰ δοθῆ εἰς μέγαν ἀριθμὸν πυροβολαρχιῶν.

Σχετικῶς πρὸς τὴν πυκνότητα τοῦ καπνοῦ, τὸν ὁποῖον παράγει ἡ καίουσα πυρίτις, οἱ κατώτεροι ἀξιωματικοὶ τῶν λόγων, ταγματῶν καὶ πυροβολαρχιῶν δύνανται νὰ ἐπιβλέπωσι τὰς λεπτομερείας, τὰς συμβαινούσας ἐντὸς τοῦ κύκλου τῆς ἐνεργείας αὐτῶν, ὅπως καὶ ν' ἀντιλαμβάνωνται καὶ τὰ συμβαινόντα εἰς τὰς πέριξ αὐτῶν δικαιοδοσίας, ὅπερ πολλάκις εἶνε λίαν σπουδαῖον, ἐντεῦθεν δὲ δύνανται νὰ ἐνεργῶσιν ἀναλόγως τῶν περιστάσεων. Ὅσον ὀλιγώτερος εἶνε ὁ κρότος τοῦ ἀναφλεγόμενου φυσίγγιου, τόσον εὐκολώτερον δύναται ν' ἀκούηται ἢ φωνὴ τοῦ ὑπαξιαματικοῦ, διμοιρήτου καὶ λοχαγοῦ τοῦ τε πεζικοῦ καὶ πυροβολικοῦ.

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι γραμμὴ πεζικοῦ καλυπτομένη ὑπὸ καπνοῦ πυρίτιδος παρουσιάζει σκοπὸν ἥπτον καταφανῆ ἢ γραμμὴ μὴ καλυπτομένη ὑπὸ τοῦ καπνοῦ· ἀλλὰ ὅταν πυροβοληθῆ ὑπὸ τοῦ ἐλθρικοῦ πυροβολικοῦ ἀπὸ μακρᾶς ἀποστάσεως, τότε ὁ καπνὸς ἀποτελεῖ συχνάκις τὸ μόνον σημεῖον διὰ τὸν ὑπολογισμὸν τῆς ἀποστάσεως καὶ διὰ τὴν σκόπευσιν. Μὴ ὑπάρχοντος καπνοῦ ἐξαφανίζεται καὶ ὁ σκοπός.— Ὁ καπνὸς τῆς πυρίτιδος πλεονεκτεῖ κατὰ τοῦτο ὅτι ἂν ὁ ἀντίπαλος εἶγεν εὖρει τὴν ἀπόστασιν πρὸς πρηνὴδὸν πυροβολοῦσαν γραμμὴν ἀκροβολιστῶν ἢ

πρός πυροβολούσαν πυροβολαρχίαν, τότε ἢ μὲν δι' ἀσημάντου μεταβολῆς τῆς θέσεως, ἢ δὲ σύρουσα βαθμηδὸν πρὸς τὰ πρόσω ἢ πρὸς τὰ ὀπίσω κατὰ 50 περίπου βήματα τὰ τηλεβόλα τῆς ἠδύναντο νὰ διαφεύγωσι τὴν περαιτέρω ἐπίδρασιν τοῦ ἐχθρικοῦ πυρός. Τοιαῦται κινήσεις θ' ἀποβῶσιν ἴσως δυσχερέστεραι διὰ στρατεύματα, πυροβολοῦντα διὰ πυρίτιδος ἄνευ καπνοῦ—πρὸ πάντων διὰ πυροβολαρχίας—καὶ θὰ μὲνωσι βεβαίως δυσκολώτερον ἀπαρτήρητοι.

Ὡμιλήσαμεν μέχρι τοῦδε περὶ τῶν μεταβολῶν ἐκείνων μόνον, αἵτινες συνεπεῖα τῆς ἄνευ καπνοῦ πυρίτιδος παρουσιάζουσι προτερήματα κατὰ τὸ πυροβολεῖν. Ταῦτα εἶνε τόσοσιν μεγάλα, ὥστε αἱ ἐλπίδες ἐπιτυχίας τῶν μαχῶν καὶ συμπλοκῶν, φαίνονται ἐνεκα τούτων ἤδη πολὺ ἀνίσως διηρημένα μεταξὺ στρατῶν, ὧν ὁ εἰς κέκτηται τὸ εἶδος τοῦτο τῆς πυρίτιδος, ὁ δὲ ἕτερος τὴν μέχρι τοῦδε συνήθη πυρίτιδα. Ἐὰν βίψωμεν ἐν βλέμμα εἰς συμβάντα τινὰ τῆς ὑπηρεσίας τῶν προφυλακῶν, τῆς πορείας τῶν μαχῶν καὶ συμπλοκῶν, ὅπως ἰδίως εἰς τὸν πόλεμον τῶν ἀποσπασμάτων, τότε θὰ ἐπικυρωθῇ ἔτι μᾶλλον ἡ γνώμη αὕτη.

Ἀφ' ἑτέρου παρατηροῦμεν ἰδιότητάς τινας, αἵτινες παρουσιάζονται ὡς μειονεκτήματα τοῦ φυσίγγιου ἄνευ πολλοῦ καπνοῦ καὶ κρότου, διότι ὁ ἀπλοῦς πυροβολισμὸς καὶ τὰ καθ' ἑμάδας πυρὰ κίβουσι νὰ χρησιμεύωσιν ὡς συνθήμα ἐνεκα τῆς ἀνεπαρείας τοῦ προξενουμένου κρότου. Οἱ φρουροί, ἰδίως δὲ οἱ πρόσκοποι ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῶν προφυλακῶν, δὲν δύνανται πλέον νὰ γίνωνται ἀκουστοὶ διὰ συνθηματικῶν πυροβολισμῶν σκοποῦντων ν' ἀναγγείλωσι τὴν ἀπειλητικὴν προσπέλασιν τοῦ ἐχθροῦ εἰς τὴν μικρὰν φυλακίαν. Ἡ πιθανότης ἀπροσδοκῆτου ἐπιθέσεως κατὰ μικρῶν φυλακῶν ἄλλων τμημάτων προφυλακῶν καὶ χωρίων ἐπισταθμεύσεως τοῦ ἀντιπάλου αὐξάνει τόσοσιν μᾶλλον, ὅσον τὰ πυρὰ ἔτι καὶ μεγαλύτερων ἀκόμη ἀποσπασμάτων δὲν θὰ προσενῶσι πλέον ἀκούοντα κρότον πρὸ πάντων τὴν νύκτα ἵνα καλέσωσιν εἰς τὰ ὄπλα τὴν φρουρὰν τοῦ τύπου ἢ ἵνα προσκαλέσωσιν εἰς βοήθειαν τὰ γειτνιαζόντα στρατεύματα καὶ ἐφεδρείας.

Περίπολος ἢ μικρὸν ἀπόσπασμα σταλέν ὑπὸ μεγαλύτερου πέραν ἀποστάσεώς τινος, ἅμα συγκρουσθῆ μετὰ τοῦ ἐχθροῦ, γίνεται ἔτι ἀκουστόν πυροβολοῦν μετὰ τὸ σημερινόν φυσίγγιον, ἐνῶ δὲν θὰ ἀκούεται πλέον ἐὰν πυροκροτῇ διὰ τοῦ νέου φυσίγγιου. Μικρὰ συνεργοῦντα ἀποσπασματα διετῆρουν συγκοινωνίαν τινὰ, ἀκούοντα τὸν ἀμοιβαῖον τουφεκισμόν, μεγαλύτερα δὲ διὰ τοῦ ἤχου τῶν τηλεβόλων. Τὸ κύριον σῶμα φάλαγγος τινος ἐν πορείᾳ ἐμάνθανε συχνάκις διὰ τῆς βροντῆς τοῦ τηλεβόλου λίαν ἐνωρίς καὶ κατὰ τρόπον πολὺ εὐάρεστον ὅτι ἡ πρωτοπο-

ρεία ἢ ἡ πλαγιοφυλακὴ του εἶχε συγκρουσθῆ μετὰ τοῦ ἐχθροῦ—ἀναγκασμένα στρατεύματα προπαρεσκευάζοντο εἰς ἐπιχειρήσιν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ διὰ τοῦ θορύβου τῆς συμπλοκῆς τῶν προφυλακῶν—πλησίον εὐρισκόμενα στρατεύματα παρεκινούντο διὰ τοῦ κρότου τοῦ τηλεβόλου νὰ σπεύσωσιν εἰς τὸ δι' αὐτοῦ ὑποδεικνυόμενον πεδῖον τῆς μάχης, δηλαδὴ ἐβαδίζον πρὸς τὴν «βροντὴν τοῦ τηλεβόλου». Ἐὰν ἡ πυρίτις μὲς κροτήσῃ ἀσθενῶς ὅλα ταῦτα ἐξαφανίζονται. Ὁ μετὰ φροντίδος ὀργανισμὸς τῆς ὑπηρεσίας τῶν συγκοινωνιῶν καὶ ὁ ἐπιτελεῖς ἐφαρμόζων αὐτὸν θὰ ἀποκτήσῃ τότε μεγαλύτεραν σπουδαιότητα. Ὁ τηλεγράφος, τὸ τηλεφώνον, τὸ ποδήλατον δύνανται εἰς μονίμους περιστάσεις (εἰς τὸν κατὰ φρουρίου πόλεμον καὶ ἐνιαχοῦ ἐπίσης εἰς τὸν τῶν συγκοινωνιῶν) νὰ ὑποδοθῶσι πολὺ ὡς πρὸς τοῦτα, ἀλλ' εἰς τὸν πόλεμον ἐπὶ ἀνοικτοῦ πεδίου μόνον ὑπὸ ὄρους τινός. Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων τὸ ἵππικὸν τῆς Μεραρχίας θ' ἀποκτήσῃ εὐρύτερον στάδιον ἐνεργείας. Θὰ ἐπαρκέσῃ ἄρα τοῦτο ἐν τῇ μέχρι τοῦδε ἀριθμητικῇ δυνάμει αὐτοῦ; Δυσκόλως—καὶ τοῦτο τόσοσιν ὀλιγώτερον, ὅσον ἡ δυνάμις τῶν Μεραρχιῶν καὶ τῶν Σωμάτων τοῦ στρατοῦ ὡς πρὸς τὸ πυροβολικὸν καὶ πεζικὸν ἠυξήθησαν ἐν μέρει εἰς ἀρκετὸν βαθμὸν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη. Τοῦτο ἀποβλέπει πρὸ πάντων τὰ σώματα ἐκεῖνα, ἅτινα ἔχουσι συντάγματα ἐκ τεσσάρων ταγμάτων. Ὅσον πολυαριθμότερα ἢ Μεραρχία καὶ τὸ Σῶμα στρατοῦ, τόσοσιν μᾶλλον θὰ γίνωνται ἐξ αὐτῶν ἀποσπασματα ἀλλ' εἰς ἕκαστον ἀπόσπασμα χορηγεῖται ἵππικόν, καὶ οὕτω τὸ ἵππικὸν τῆς Μεραρχίας θὰ διασκορπίζηται ἤδη εὐκολώτερον ἢ εἰς τὰς νῦν Μεραρχίας καὶ Σώματα στρατοῦ, ἔχοντα μικροτέραν δυνάμιν.

Δὲν θὰ ἦτο βεβαίως δύσκολον ὑπὸ τεχνικὴν ἐποψιν ν' ἀντικατασταθῇ ὁ συνθηματικὸς πυροβολισμὸς δι' ἰδιαιτέρων μέσων, διότι θὰ ἠδύναντο νὰ δοθῶσιν εἰς τὸ πεζικόν, πυροβολικόν καὶ ἵππικόν ἰδιαιτέρα συνθηματικὰ φυσίγγια ἢ ἄλλα βοηθήματα. Ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον ἔχει βεβαίως μόνον περιορισμένην σημασίαν καὶ δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ μόνον εἰς εἰδικὰς καὶ ὠρισμένας περιστάσεις—π. χ. εἰς τὸν πόλεμον κατὰ φρουρίων καὶ εἰς τοὺς σταθμούς τῆς συγκοινωνίας. Ἐν πάσαις ταῖς λοιπαῖς περιστάσεσιν, ἰδίως ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῶν προφυλακῶν ἐπὶ ἀνοικτοῦ πεδίου καὶ ἐκείνων τῆς ἐξασφαλίσεως τῶν συνεχῶς ἀνταλλάσσόμενων ἐπισταθμιῶν ἢ παραλείψῃ τοῦ συνθηματικοῦ πυροβολισμοῦ θὰ ἐπιφέρῃ τὸ κακόν, ὅτι εἶνε ἀνάγκη νὰ συμπυκνώσωσιν ἐδῶ κ' ἐκεῖ τὴν ἄλυσιν τῶν προσκόπων καὶ νὰ παρενθίσωσιν ἐνωτικούς φρουρούς πρὸς συγκοινωνίαν μετὰ τῶν μακρὰν προκπο-

σταλέντων προσκόπων, ὧν ὁ κρότος ἀκούεται ἤδη διὰ τῶν νῦν ἐν χρῆσει φυσίγγιων πολὺ καλῶς εἰς τὰ ὀπίσθεν αὐτῶν ὑποστηρίγματα.

Ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς ἐξασφαλίσεως τῆς πορείας, ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀναγνωρίσει διακεκομμένου ἐδάφους, θὰ εἶνε ἀνάγκη τὸ πεζικόν νὰ θέτῃ εἰς ἐνεργεῖαν περισσοτέρας δυνάμεις, ἰδίως δὲ νὰ παρενθῆτη περισσοτέρας περιπολίας συγκοινωνίας, ἐὰν, συνεπεῖα ἐλλείψεως ἰσχυρῶς κροτῶντος πυροβολισμοῦ, πρέπει νὰ στηριζώμεθα πολλῶ μᾶλλον ἢ μέχρι τοῦδε ἐπὶ τῆς ὁράσεως ἢ τῆς ἀκοῆς.

Διὰ μακροτέρων σκέψεων περὶ τῶν μεταβολῶν τῆς τακτικῆς, αἱ θὰ ἐπιφέρῃ ἢ ἄνευ καπνοῦ καὶ ἀσθενῶς κροτοῦσα πυρίτις, ἢ φαντασία μὲς δεικνύει παράδοξα πράγματα. Περιπολία τις ἀκούει ἐξαίφνης σφαιρὰν συρίζουσαν ἀπροσδοκῆτως ὑπεράνω αὐτῆς. Σήμερον οἱ στρατιῶται ἀκούουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μετὰ τοῦ συριγμοῦ καὶ τὸν κρότον τῆς κατ' αὐτῶν ἐπιθέσεως βολῆς, ἐπομένως βλέποντες τυχῶς πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο, δύνανται πολλακίς πρὸ τοῦ νὰ πυροβοληθῶσι ἐκ δευτέρου καὶ τρίτου, ἢ τοῦλάχιστον πρὶν ἢ ἐπιέλθῃ τραυματισμὸς, νὰ προφυλάσσωνται πρὸς τὸ μέρος ἐξ οὗ ἐράνη ὁ ἐχθρὸς καίπερ ἐξοκλουθούντες νὰ ἐπισκοπῶσιν. Ἐν τῷ μέλλοντι ὅμως ἡ περιπολία μὴ γνωρίζουσα πόθεν πυροβολεῖται, θὰ πλανᾶται πολλακίς περὶ τοῦτου καὶ ἐπομένως καὶ περὶ τῆς σκοπιμότητος τῆς ἐκλογῆς τοῦ πρώτου καλύπτοντος αὐτὴν ἀντικειμένου, θὰ πάσχη δὲ ἀπωλείας ἐνεκα τούτου καὶ θὰ δεικνύηται μᾶλλον ἀβεβαίως ὡς πρὸς τὴν ἀπόφασιν καὶ τὴν ἐνεργεῖαν αὐτῆς. Ἡ ὑπηρεσία τῆς ἀναγνωρίσεως θὰ γείνη λοιπὸν μεγαλύτερων ἀπωλείων πρόξενος καὶ πολὺ δυσκολώτερη. Ἐὰν σήμερον αἱ περιπολῖαι τοῦ ἵππικοῦ πλησιάζωσιν ἐχθρικὴν τινὰ θέσιν καὶ τουφεκισθῶσιν ἐξ αὐτῆς, μανθάνουσιν ἐκ τοῦ κρότου καὶ βλέπουσιν ἐκ τοῦ καπνοῦ τῆς πυρίτιδος, ποῖα μέρη καὶ πόση περίπου ἔκτασις κατέχεται ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ τὸ μέρος τοῦτο, τὸ ὕψωμα ἐκεῖνο, αὕτη ἢ ἐκεῖνη ἢ ὅχη τοῦ ποταμοῦ, κτλ. Καὶ ἐν τῇ περιπτώσει καθ' ἣν οἱ περιπολοῦντες ἵππεῖς ἀναγκάζονται νὰ φύγωσιν ὅσον τάχιστα καὶ ἄνευ τῆς ἐλάχιστης ἀναβολῆς, ἐν τούτοις αἱ παρατηρήσεις των καὶ ἐν τῇ ἐπιπολίᾳ ταύτῃ κατοπτεύσει πρέχουσι πολλακίς πολὺ τιμὸν ὑπηρεσίαν εἰς τὸν στρατηγόν, ἵνα κρίνῃ τὴν θέσιν τῶν πραγμάτων.

Ἐὰν ὅμως αἱ ἐχθρικοὶ βολαὶ, αἱ βαλλόμεναι κατὰ τῶν περιπολούντων ἵππων μὲς, δὲν εἶνε πλέον εἰς αὐτοὺς οὔτε ἀκριβῶς ἀκουσταί, οὔτε δραταὶ διὰ τοῦ καπνοῦ τῆς πυρίτιδος, τότε οὐ μόνον ἐξαφανίζονται τὰ πολυτιμώτερα στοιχεῖα τῆς πρώτης ταχέως ἀναγνωρίσεως τῆς θέσεως

τοῦ ἐχθροῦ, ἀλλὰ ἐξάγονται εὐκόλως καὶ ἐσφαλμένα συμπεράσματα περὶ αὐτοῦ. Διὰ τοῦ ἐπαναληπτικοῦ ὄπλου μικρᾶς ὀγκῆς ὁ ἐχθρὸς δύναται νὰ κρατῇ τὰς περιπολίας τοῦ ἀντιπάλου του εἰς μακροτέραν ἀκόμη ἢ μέχρι τοῦδε ἀπόστασιν, καὶ ἴσως μάλιστα εἰς τοιαύτην, καθ' ἣν ὁ κρότος τοῦ τουφεκισμοῦ του δὲν ἀκούεται διόλου πλέον. Ἐπεταὶ ἐκ τούτου ὅτι ὅλαι αἱ ἐπιχειρήσεις ἀναγνωρίσεως θὰ γίνωνται δυσχερέστεραι ἐν τῷ μέλλοντι καὶ ὅτι οἱ ἐξ αὐτῶν ἐξαρτώμενοι διοικηταὶ σωμάτων ὡς π. χ. οἱ διοικηταὶ πρωτοπορειῶν, θὰ εὐρίσκωνται πολλακίς ἀπέναντι πολὺ μεγαλύτερων δυσκολιῶν ἢ μέχρι τοῦδε περὶ τῶν ληπτέων μέτρων πρὸς ἀναγνώρισιν καὶ κρίσιν τῆς θέσεως τοῦ ἐχθροῦ. Ἐπεταὶ λοιπὸν ὅτι ἡ περίοδος τῶν συμπλοκῶν τῆς ἀναγνωρίσεως—πρὸ πάντων τῶν κατὰ συνάντησιν—θὰ παρατείνηται ἐνίοτε μάλιστά. Ἀς λάβωμεν ὑπ' ὄψει μόνον, ὅτι καὶ αἱ ἐχθρικοὶ πυροβολαρχίαι, αἱ πυροβολοῦσαι ἄνευ πολλοῦ καπνοῦ καὶ κρότου, δὲν προδίδουσι πλέον τόσοσιν εὐκόλως τὰς ἰδίας τῶν θέσεις, ἐπομένως καὶ τὴν θέσιν τοῦ ἐχθροῦ. Καὶ καθ' ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὰ στρατεύματα, τὰ κατ' εὐθείαν πυροβολούμενα ὑπὸ τῶν πυροβολαρχιῶν ἐκείνων βεβαίως θὰ κατανοήσωσι ταχέως πόθεν ἔρχονται αἱ κατ' αὐτῶν βαλλόμεναι ὀβίδες καὶ σφαιροφόρα βλήματα, ἀλλὰ καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰ μᾶλλον πρὸς τὰ ὀπίσω εὐρισκόμενα σώματα οἱ διοικηταὶ αὐτῶν δύνανται νὰ πληροφορηθῶσι πολὺ ἄργά περὶ τῆς ἐμπανίσεως τοῦ ἐχθρικοῦ πυροβολικοῦ—διότι δὲν εἶνε ἀκόμη οὔτε ἀκουστὸν οὔτε ὁρατὸν δι' αὐτοὺς—καὶ τοῦτο οὐχὶ ἐνωρίτερον ἢ διὰ τῆς ἀφίξεως ἀγγελιῶν ὑπὸ τὰς εἰνοϊκώτερας περιστάσεις ἀπὸ τῶν πυροβοληθέντων σωμάτων, ἢ ἐκ τοῦ τύπου τῆς προσελεύσεως τραυματιῶν.

Διὰ τοῦ ῥητοῦ: *son s'engage et puis on voit!* ὁ Ναπολέων ὑποδεικνύει μόνον τὸν τρόπον τῆς ἐνεργείας ἐκάστου ἀνεξαρτήτου στρατηλάτου ἢ διοικητοῦ σώματος στρατοῦ, ὅστις ὀφείλε κατὰ πρῶτον νὰ ἔλθῃ εἰς ἐπαφὴν μετὰ τοῦ ἐχθροῦ, εἶτα νὰ συμπλοκῇ μετ' αὐτοῦ, κατὰ δὲ τὴν συμπλοκὴν ἠδύναντο νὰ βλέπῃ καὶ ταχέως νὰ ἐνεργῇ.

Αἱ συμπλοκαὶ πρωτοπορείας ἔχουσι πολλακίς καθ' ὄγκον ἢ ἐν παρῶν τὸν χαρακτήρα ἐπιχειρήσεων ἀναγνωρίσεως, διότι μετὰ τὴν ἐπαφὴν τοῦ ἐχθροῦ ζητεῖται νὰ παρασυρθῇ οὗτος εἰς πρόωρον ἀνάπτυξιν τῶν στρατευμάτων τῆς πρώτης αὐτοῦ γραμμῆς, ἰδίως δὲ τοῦ πυροβολικοῦ του. *son s'engage!* Ἐξ ἐκείνου λοιπὸν, τὸ ὅποιον ὁ ἀνώτατος ἀρχηγὸς ἠδύναντο ν' ἀκούῃ τότε ἰδίως ὡσὶν ἐκ τῆς βροντῆς τῶν τηλεβόλων καὶ ἐκ τοῦ κρότου τοῦ τουφεκισμοῦ, καὶ νὰ βλέπῃ ἰδίως ὄμμασιν ἐκ τοῦ πρὸ τῶν ἐχθρικοῦ πυροβολαρχιῶν καὶ γραμμῶν τοῦ πεζικοῦ κειμένου καπνοῦ τῆς πυρίτιδος, καὶ ἐκεῖ-

νου ὅπερ ἦτο δυνατόν νά μάθῃ μετὰ ταῦτα ἐκ τῶν ἀγγελίων τῶν πρὸς τὰ πλάγια καὶ τὰ πρόσω περιπολιῶν τοῦ ἱππικοῦ, ἐξ ὧν τούτων, λέγομεν, ἐσχημάτιζε περίπου τὴν κρίσιν του περὶ τῆς στάσεως τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἐνήργει συμφυδᾶ πρὸς ταύτην.

(Ἐστία τὸ τέλος).

ΑΘΗΝΑΙΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΤΟ ΠΑΝΟΡΑΜΑ

Ἐξωθεν τῆς Καπνικαρέας, περὶ ὦραν ἕκτην τῆς ἐσπέρας. Σάββατον, καὶ τὰ παράθυρα τῆς γηραιᾶς βυζαντινῆς ἐκκλησίας λάμπουν φωτισμένα, ἀναγινωσκομένου τοῦ ἐσπερινοῦ. Ἡ ἐρμηνεὺς ἀρχίζει νά συσκοτίζεται, καὶ οἱ φανοὶ τοῦ ἀεριοφωτῆρος δὲν εἶνε ἀκόμη ἀναμμένοι. Αἱ ἀμαζαὶ διέρχοντ' ἐν πατάγῳ καὶ καλπασιμῶ ἀπὸ τοῦ ἐντεῦθεν μέρους, παρ' ὀλίγον καταπατοῦσαι ἀδιαφόρως τοὺς βραδύ βαίνοντας ἀραιούς διαβάτας, ἐνῶ ἀπὸ τοῦ ἐκεῖθεν μέγα ὑδρόφραγμα ὀγκωδῶν λίθων, συσσωρευμένων χάριν ἐγειρομένης ἐγγύς του οἰκοδομῆς, ἐκλείσει τὸ πέρασμα. Ἀνιὰρὰ φωνὴ ψάλλου ἀκούετ' ἐσωθεν. ρινοφθογοῦσα μονότονα θρησκευτικὰ τροπάρια. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν, γραῖα σπευδούσα ἡμεσῆλιξ ἀνὴρ, φέρων ὅλα τὰ σοβαρὰ ἐξωτερικὰ δειγμάτια ἀθηναίου οἰκοκύρη, καταβιβάζει τὰς ὀλίγας βαθμίδας, εἰσέρχεται εὐλαβῶς εἰς τὸν ὑπόγειον ναῖσκον, ἀπαραλλάκτως φαντάζεσθαι ὡς θὰ εἰσέρχοντο οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ εἰς τὰς κατακόμβας, ἃς σοῦ ἀνακαλεῖ εἰς τὴν μνήμην οὕτω πως κεινωσμένον ἐντὸς τοῦ ἐδάφους τὸ παλαιὸν ἐκκλησιδίδιον. Βίαιαι λιθουκαὶ πνοαί, κονιορτοῦ λευκοὶ σίφωνες καὶ χωμάτων στρόβιλοι φαιοὶ, μαστίζουσι κατὰ διαλείμματα, τυφλοῦντες καὶ ἀκατάσχετοι, τὸν δρόμον, ὡς νά διήλθεν ἀπροσδοκῆτως ἀνωθεν αὐτοῦ παραδόξου νομίζεις λαίλαπος ἢ πτέρυξ. Τὰ πλεῖστα τῶν περὶ ἐμπορικῶν ἐσφάλισαν ἤδη τὰς θύρας των καὶ ἡσυχία πλήρης κατὰ τ' ἄλλα βασιλεύει. Βραδύναντες ὅμιλοι μικρῶν ἐργατιδῶν ραπτριῶν ἐπιφαίνοντ' ἐνίσταταχύνοντες τὸ βῆμα πρὸς ἐπάνοδον εἰς τὰς μακρυσμένας συνοικίας των ἢ ἀγυιόπαις συρίζων παρελαύνει. Καὶ ὑπεράνω, σιγηλῆ, ἀκύμαντος, γαληνιαία, κυανοῦν στέγασμα, ἀνέφελον κάτοπτρον, μακρὰ ταινία τοῦ ἀττικού οὐρανοῦ σκεπάζει τὴν ὁδόν.

***

Ἀφῆνης, ὀπίσω τοῦ ἱεροῦ, ἀπὸ τοῦ πρὸς τὴν πλατείαν τοῦ Συντάγματος μέρους, παρὰ τὸ ὑδρόφραγμα, ἀλλόκοτος ἤχησε κραυγὴ.

— Ὅριστε, κύριοι, εἰς τὸ περίεργον θέαμα, τὸ ὠραῖον πανόραμα, μία δεκάρα ὁ ἄνθρωπος, κύριοι, δρίστε! . . .

Καὶ κωδωνισμός, μακρὸς, ὄξυς, συνοδεύει τὴν κραυγὴν. Δύο χεῖρες ἐπιφαίνονται στήνουσαι ἐπὶ τῆς γῆς, παρὰ τὴν ρίζαν τοῦ ναοῦ ἀκριβῶς, μέγαν τρίποδα, ἐξ ἐκείνων ἐφ' ὧν οἱ πλανόδιοι στραγαλοπόλοι ἀποθέτουσιν συνήθως τὰς πραγματείας των. Ὁ τρίπους στερεοῦνται καλὰ καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἐναποτίθεται εὐμέγεθες κιβώτιον, κατεσκευασμένον ἐκ προστύχων σανίδων κερρωμένων πρὸς ἀλλήλας οὕτως ὥστε τὸ κιβώτιον νά διαιρηθῆται εἰς δύο μέρη. Ἐν, τὸ ἀνωθεν, ὑψηλόν, ἐπιμηκες, ὑπερκείμενον, ἄλλο δέ, τὸ κάτωθεν, προεξέχον, ὡς συρτάριον βιβλιοθήκης χρησιμεῖον ὡς βῆσις αὐτῆς καὶ ἀνοιγμένον, πλατύτερον, μὲ τρεῖς μεγάλας ὀπὰς ἐπὶ τῆς προσόψεως, ἐντὸς τῶν ὁποίων εἶνε περασμένοι ὕλοι χονδραί. Ἐπὶ τῶν σανίδων εἶνε κολλημέναι γελοιογραφικαὶ διάφοροι ἐξ ἐφημερίδων ἢ ἐξ ὠφύλλων χρωματιστὰ φυλλαδίων σιγκροχάρτου, ἀποκρύπτοντα τοῦ ξύλου τὴν ὄψιν. Παρὰ τὴν δεξιάν πλευράν, ἀπὸ κρῖκου προσηλωμένου, κινούμενος διὰ σπάγγου κρεμασμένου ἀπ' αὐτοῦ, κωδωνισκὸς ἤρτηται. Τὸ ὀπίσθεν μέρος τοῦ κιβωτίου εἶνε ἀνοικτόν, οὕτως ὥστε ἡ χεὶρ νά δύναται νά εἰσάγῃ καὶ νά ἐξάγῃ ὅ,τι θέλει. Τὸ κάτω τμήμα αὐτοῦ εἶνε φωτισμένον, καὶ τὸ φῶς ἐξέρχεται διὰ τῶν ὀπῶν, ἀπὸ μικροῦ φανοῦ προσκεκολλημένου φαίνεται ἐσωθεν. Τὸ ὅλον οἰκοδόμημα ἀπολήγει πρὸς τ' ἄνω εἰς εἶδος τι τριγῶν νικῆς πυραμίδος, ἐπὶ τῆς ὁποίας προσπασσαλευμένοι κυματίζουσι τέσσαρες κυανόλευκοι σημαῖαι, ἐκ τῶν μικροσκοπικῶν ἐκείνων ἃς καθίζουσι παρὰ τοὺς φανούς αὐτῶν αἱ ἀμαζαὶ, κατὰ τὰς βασιλικὰς ἢ ἐθνικὰς ἐορτάς. Τὰ πάντα τοποθετοῦνται μετὰ προσοχῆς, ἀφαιροῦνται τὰ παρὰ τοὺς πόδας τοῦ τρίποδος λιθάρια ἵνα μὴ τυχόν πατῶν ἐπ' αὐτῶν καὶ ταλαντευόμενος πῆσῃ, μετακινεῖτ' ἐπ' αὐτοῦ τὸ κιβώτιον ἐπανειλημμένως ἕως οὗ εὕρη τὴν ἰσορροπίαν καὶ σταθῆ ἀσφαλῶς, πλατάγημα δέ τῶν δύο χειρῶν ἀκούετ' ἐν τέλει κροτουσῶν πρὸς ἀλλήλας εἰς ἐνδειξιν φαίνεται εὐχαριστήσεως ἐπὶ τῇ ἐπιτυχίᾳ τοῦ ποθουμένου. Τὸ οἰκοδόμημα ἰδρῦθη.

***

Καὶ ἡ φωνὴ ἐπαναλαμβάνει ἰσχυρότερον.

— Κύριοι, δρίστε, τὸ ὠραῖον πανόραμα, νά ἰδῆτε τὰ ἀξιοπερίεργα, τὰ σπουδαῖα πρόσωπα τῆς ἐποχῆς καὶ διάφορα ἄλλα πράγματα! . . . Μία δεκάρα μόνον, μόνον μία δεκάρα, κύριοι! . . .

Εἶνε ἀλήτης, μεῖραξ ὡσεὶ δεκαοκταετής, ἐκ τῆς μεγάλης νομαδικῆς φυλῆς ἐξ ἧς στρατολογεῖται τὸ πολυάριθμον ἄγημα τῶν παικτῶν τοῦ παπᾶ ἢ τῶν λωποδυτῶν τῆς πρωτεύουσας καὶ τοῦ Πειραιῶς, ἐπιθυμῆσας φαίνεται ν' ἀλλάξῃ ἐπὶ τινα καιρὸν ἐπάγγελμα καὶ συλλαβῶν τὴν εὐγενῆ φιλοδοξίαν νά παράσῃ ψυχαγωγίαν τινὰ εἰς τὸ στερούμενον θεαμάτων κοινόν τῆς

πόλεως, παράδοξος βεδουίνος τῶν Ἀθηναίων, οὐτινος ἢ πρωτότυπος κατατομὴ διαγράφειτ' ἐν τῷ σκισφωτῇ τῆς προβαίνουσας ἐσπέρας, ἐκφραστικωτάτη. Τὸ χρῶμα αὐτοῦ σοῦ ἐνθυμίζει διαδοχικῶς καὶ τοῦ αἵτου καὶ τοῦ πορτοκαλλίου καὶ τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ ἡλέκτρου τὴν χροιάν. Ἡ μύτη αὐτοῦ ὀρθοῦται πρὸς τ' ἄνω, καὶ τὰ μῆλα του ἐξέχουν, ὑπὲρ τὰς κοιλότητας τῶν κατίσχωνων παρειῶν του, ὅστε ὠδῆ. Οἱ ὀφθαλμοὶ του, μικροὶ, ζωηροὶ, εὐκίνητοι, σπινθηροβολοῦν πονηρίαν καὶ ἀναιδέειαν. Ὁ λαιμὸς αὐτοῦ κατὰ μαυρὸς ἐγείρεται ἐπὶ τοῦ ἡμιγύμνου στήθους του καὶ ῥάκη καλύπτουν τὸ λοιπὸν σῶμα του. Τρυπημένα εἶνε τὰ ὑποδήματα αὐτοῦ, ἄτινα σῦρει περιπατῶν δίκην ἐμβάδων. Ἐπὶ κεφαλῆς φέρει πῖλον, προδήλως ἀθλήσαντα πολλαχῶς, ὑπὸ καταγιγίδων ὀμῶν καὶ ὑπὸ καύματα ἡλίων, πλατύγυρον, ἀπεριγράπτου χρώματος καὶ σχήματος ἀσυλληπτοῦ, μὲ μακρὸν σχίσμα οἷον πληγῆς ἐκ μαχαίριου ἐπὶ τοῦ ἐμπροσθεν χεῖλους, κεινωσμένον μέχρι τῶν ὠτων, καταβιβάζοντα μέχρι τῶν ὀφρύων, φθάνοντα μέχρι τοῦ αὐχένου. Καταφανῶς, τὸ πρὸ αὐτοῦ κατασκευασμα, τὸ ἰδρυμένον ἐπὶ τοῦ τρίποδος, εἶνε ἔργον αὐτοῦ τοῦ ἰδίου. Καὶ ἦλθε φέρων αὐτὸ ἐπ' ὤμων, ἀφοῦ περιεπλανήθη ἐπὶ μακρὸν, κουρασθεὶς φαίνεται, νομίσας ἴσως τὸ μέρος μάλλον κεντρικόν ἢ αἱ πλατεῖαι καὶ αἱ ῥυμαι εἰς ἃς ἐπλανάτο καὶ κατάλληλον διὰ νά πῆξῃ ἐπὶ ὄρας τινὰς τὸ θέαμά του. Καὶ ἴσταται τότε ἐκεῖ, μὲ τοὺς ῥώθωνας εἰς τὸν ἀέρα, παρὰ τὸν τρίποδά του, ὡς στρατιώτης μὲ τ' ὄπλον παρὰ πόδα, ἀποβλέπων πρὸς τοὺς παρερχομένους ὡς νά προσκαλῆ αὐτούς καὶ διὰ τοῦ βλέμματός θρασέως, ἠδονικῶς ἀναπνέων τοῦ δρόμου τὴν κονιορτώδη ἀτμοσφαιραν, ὡς νά πλῆθ' ἐν τῇ θερμῇ αὐτῇ ἀθηναϊκῇ ἐσπέρῃ εἰς τὸ μόνον προσιδιάζον αὐτῷ στοιχεῖον, ἀπαραίτητον νομίζεις συμπλήρωμα τῆς ὄλης περίεξ σκηναγραφίας, ἐξοχὸν πρότυπον, ἀπαράμιλλος ἐμφάνισις, ἀναμένων θαρρεῖς τὸν μέγαν ζωγράφον ὅστις νά τὸν ἐγκολάψῃ καὶ αὐτὸν εἰς ἀλησμόνητον εἰκόνα τοῦ τοπείου . . .

***

Ἀπὸ τοῦδε, τινὲς τῶν διερχομένων ἴστανται, περίεργοι. Τρεῖς ἢ τέσσαρες ἀγυιόπαιδες ἀπετέλεσαν κύκλον περὶ τὸν ἀλήτην. Μαθηταὶ τινες, ἐπανερχόμενοι προδήλως ἐκ τοῦ σχολείου των, μὲ τὰ βιβλία ὑπὸ μάλης κ' ἐπωφεληθέντες τῆς εὐκαιρίας νά περιπλανηθῶσιν ὀλίγον χιζεύοντες, προστίθενται εἰς αὐτούς. Δύο ἐργάτιδες σταματοῦν ἐπὶ μικρὸν καὶ παρατηροῦν αὐτόν, ἀσκαρδαμυκτί, κινούσαι ἢ μία τὴν ἄλλην διὰ τοῦ ἀγκῶνος καὶ γελῶσαι. Στραγαλοπόλις διαβίων βλέπει τὴν συνάθροισιν καὶ ἀποθέτει παραπλευρῶς καὶ αὐτὸς τὸν τρίποδά του καὶ τὸν

ταβλᾶν του παραμένων. Οἱ περιστῶτες αὐξάνουν κατὰ μικρὸν καὶ ὅλοι φαίνονται ὡς παρέχοντες τὴν ὄψιν ἀνθρώπων οἱ ὅποιοι διαφλέγονται μὲν ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νά ἴδουν τί συμβαίνει, λυποῦνται δ' ὅμως ἀπ' ἐτέρου σφοδρῶς καὶ τὴν δεκάραν. Ἐπὶ τέλους, εἰς τῶν μαθητῶν πλησιάζει καὶ ἐκδηλοῖ διαθέσεις νά κυττάξῃ . . .

— Τὸν παρὰ ἃς τὸ χέρι—καὶ κάνε χέρ-χέρι! . . . λέγει ὁ ἀλήτης στιχοῦργῶν.

— Ἄσε νά κυττάξω ντὲ καὶ ἃς τὸν δῖνω! . . .

— Δὲν τ' ἀκούει αὐτὰ τὸ παιδί! . . . Μπροστά! . . . ἀπαντᾷ ἡμικλείων τὸν ἀριστερόν ὀφθαλμὸν δι' ὕψους ἐμπείρου ὁ πανοραματιστής.

Ὁ μαθητῆς ὑποκύπτει, καὶ ὁ ἀλήτης ἐνθουλακῶν περιχαρῶς τὸ διώβολον.

— Στάσου τώρα, τῷ λέγει.

Καὶ βουλώνει τὰς δύο ἐκατέρωθεν ἐπὶ τῆς προσόψεως τοῦ πανοράματος ὀπὰς, ἀφίνων ἀνοικτὴν μόνην τὴν ἐν τῷ μέσῳ.

— Βάλε τώρα τὰ χέρια σου ἔτσι, ἐπιτάσσει, καὶ τῷ δεικνύει πῶς νά βάλῃ τὰς χεῖρας του ἐκατέρωθεν τῶν κροτάφων του εἰσβλέπων ἐν τῇ ὀπῇ.

— Τώρα, εἰσεῖς προσοχήν! . . . ἀνακραυγάζει.

Καὶ ἔλκει βιαίως τὸν σπάγγον τοῦ κωδωνισκου, καὶ κωδωνισμα παρατεταμένον ἀντηχεῖ, καὶ θέτει τὴν χεῖρα ὀπίσθεν τοῦ κιβωτίου, ἀπὸ τοῦ ἀνοικτοῦ μέρους, εἰσάγων καθέτως μέγα τετράγωνον τεμάχιον μουκαθᾶ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶνε κολλημένη χρωματιστὴ τις παράστασις, ἐξ ἐκείνων ἃς δημοσιεύουν συνήθως τὰ ἰταλικά εἰκονογραφικὰ φύλλα, μεταφέρουν δὲ καὶ παρ' ἡμῖν ἡμέτερά τινα δημῶδη, ἀφοῦ ἀλλάξουν ἀπλῶς μόνον τὸ κάτωθεν ἰταλικὸν λόγιον.

— Ὅριστε, κύριε, ἐκφωνεῖ μεγαληγόρως, νά ἰδῆτε τὴν ὠραῖαν πόλιν τῆς Ἰταλίας, τὴν Νεάπολιν, κυττάξτε πῶς ἀναψῆ τὸ ἠραιότερον τοῦ Βεζουβίου καὶ καίει καὶ οἱ ἄνθρωποι τρέχουν εἰς τὴν θαλασσαν διὰ νά φύγουν ἀπὸ τὸν καπνὸν καὶ τῆς πέτρας ὅπου πετάει! . . . Κυττάξτε ἢ καρότσαις πῶς τρέχουν εἰς τοὺς δρόμους γεμάταις ἀπὸ ὠραίας πριμαντόνας! . . . Κυττάξτε τὰ διάφορα σπουδαῖα καταστήματα τί πλοῦτος ποῦ ἔχουν! . . .

Ὁ θεατῆς ἐμβλέπει ἀπλήστως καὶ ἐκθαμβῶς. Καὶ ὁ κύριος τοῦ πανοράματος, ἀφοῦ τὸν ἀφήσῃ ἐφ' ἱκανόν ν' ἀπολαύσῃ τὸ θέαμα, ἐξάγει τὴν εἰκόνα, τὴν ἐναποθέτει διὰ ταχείας κινήσεως τῆς χειρὸς εἰς τὸ ἄνω μέρος τοῦ κιβωτίου, καὶ εἰσάγει ἄλλην, κατὰ πάντα ἀνάλογον, ἀφοῦ προηγουμένως κωδωνίσῃ δις ἢ τρίς προαναγγέλλων ὅτι νά ἐμφανίζετα εἰκὼν, ὡς ἐν τῷ θεάτρῳ προειδοποιεῖται διὰ τῶν τριῶν καθιερωμένων κτυπημάτων τὸ κοινόν ἐπὶ τῇ ἐνάρξει ἐκάστης πράξεως.

— Ορίστε, κύριε, έπιφωνεί και πάλιν, έδώ είνε ή πολιορκία τής Πλεύνκς, ό μεγάλος πόλεμος τών Τούρκων με τούς Ρώσους, κυττάζτε πόσαις χιλιάδες πληγωμένοι και σκοτωμένοι, παρατηρήστε τόν Όσμάν-πασά πώς έχούμηξε και τρίχει κατεπάνω των με τό σπαθί εις τό χέρι . . .

Πράγματι δέ ή εικών παριστά πόλεμον, δεινόν άγώνα όλων τών γνωστών χρωμάτων προς άλληλα, πάλην μανιώδη του έρυθρού και του πρασίνου και του λευκού προς τό μαύρον και τό κίτρινον και τό κυανόν, συμπεφυμένων όλων εις περιεργότατον μίγμα προς άπεικόνισιν πεδίου μάχης, έν ώ φανταστικοί τουρκοί ους θα ήδυνάτεαι τίως νά υποθέσης ποτέ υπό τοιαύτας μορφάς και εις τοιαύτας στάσεις συμπλέκονται έκ του συσταθέν προς ρώσους άπιθανωτάτων ύψων και άνηκούστων σχηματισμών. Έκτροματικά λόγχα συγκρούονται θηριωδώς, μακρότατα πυροβόλα εξερεύγονται φρικαλέα σύννεφα καπνού, σπάθει πλατύτατα κραδαίνονται έν λύσση. Πραδοσοτάτη άμορφος μάζα ζώντων και νεκρών καλύπτει τό έδαφος άπ' άκρου εις άκρον. Πελώριος φαίος ήππος, μ' έξηθρωμένα τά σκέλη και στρεβλόν τόν τράχηλον, καλπάζει άκατασχήτως άκριβώς έν τώ μέσω τής είκόνος, πατών άνηλεώς επί τών δήθεν πτωμάτων. Άνωθεν δέ, έστημένον επί έίδους τινός βράχου, υπερμέγεθες κκρόνιον βάλλει άπιστεύτου και άοράτου μέχρι τούδε όγκου βόμβας, ών αί πλείστα καταπίπτουν επί τής κεφαλής τών μαχομένων, ως σάπια νομίζεις πορτοκάλλια ριπτόμενα αύτοίς, χωρίς νά τούς προξενούν ως φαίνεται και πολλήν έντύπωσιν. Άλλά κωδωνισμός καταπαύει διαμιάς και τόν άγώνα τούτον τών γιγάντων, και ό άλήτης έπαναλαμβάνει, άλλην εικόνα ύπεισάγων.

— Έδώ είνε ή περίφημος Βενετία όπου είνε κτισμένη μέσα εις τήν θάλασσαν, κυττάζτε τά παλάτια της πώς στέκονται άπό τό ένα μέρος και άπό τό άλλο, κυττάζτε και τό νερόν πώς τρέχει μέσα εις τούς δρόμους ώσαν ποτάμι . . .

Τη άληθεία δέ, μεταξύ δύο στοιχών τερατωνών οικιών, μακρά γραμμή σημειοί ρέον πελιδνόν και κατά πάσαν πιθανότητα βρωμερόν νερόν. Και ή περίφημος Βενετία εξαφανίζεται, ίνα τήν διαδεχθή—

— Τό Συνέδριον του Βερολίνου, όπου είνε μαζευμένοι όλοι οί πρέσβεις τών Μεγάλων Δυνάμεων και εις τήν μέσην ό Βίσμαρκ, και τούς φοβερίζει, και κάνουν αύτοί νά μιλήσουν, και τούς λέει σούτ' ! . . .

Και έπιφαινεται τφόντι: ό σιδηρούς καγκελάριος, με τό κράνος του, όργίλος, βλοσυρός, φουσκωμένος έκ του θυμού και έκ του πάχους, ως μέλλων άπό στιγμής εις στιγμήν νά σκάση.

Και ή φωνή του ίμπρεσαρίου, του παρέχοντος

τόσον εύθηνα και ούτω προχείρως πάντα ταύτα τά θαυμάσια θεάματα εις τό κοινόν, άντηχει, στομφώδης, ευκρινής, έπιβάλλουσα, ως δημοσίου κήρυκος ή ύπαιθρίου ρήτορος πολιτικής διαδηλώσεως . . .

Βαθυηδόν, ό περι αυτόν κύκλος συσφιγγετ' έτι μαλλον. Η συνάθροις όγκούται και άποβαίνει θορυβωδεστέρα. Τόν μαθητήν διεδέχθη πρό πολλού έτερος και τούτον παλιν άλλος. Όλοι θέλουν νά ίδουν έξ ύπαμοιβής. Και ό άλήτης, βλέπων τό διεγειρόμενον ένδιαφέρον, έντεινει τήν φωνήν αύτου, και βοά κειραγός, και άνελίσσει νύν τήν περιγραφήν και τήν διαδοχικήν εκθεσιν πολύ περιεργότερων άντικειμένων. Η σύγχρονος ιστορία και ή σύγχρονος χρονογραφία και ή σύγχρονος πολιτική άκόμη τώ περέχουν νέα και άπροσδόκητα θέματα. Άναμφιβόλως ό άνθρωπος γνωρίζει καλά τήν τέχνην του και κυνηγά τήν επικαιρότητα.

— Ίδού, λέγει, κύριοι, έδώ είνε ή φοβερή μάχη του Γιαννάκη του Άντεροβγάλη, παρατηρήστε πώς έμπήκε μέσα εις τήν κάμαρα όπου είνε ή δύο κυρίαίς και είνε ντεκολτέ διά νά υπάγουν εις τό θέατρον και τί φοβερήν μάχησαν κρατεί ό θηριώδης άνθρωπος, και πώς ή μία έμεινε με τά μεσοφόρια και με τής παντόφλαις εις τά χέρια άπό τό φόβο της και ή άλλη έντ.θηκε άνδρικήν διά νά τόν γελάση και έχώθηκε άποκάτω άπό τό κρεβάτι διά νά γλυτώση . . .

— Νά, κύριοι, και ό κύριος πρωθυπουργός μας όπου παίζει πρέφα με τόν άρχηγόν τής αντιπολιτεύσεως και λέει *εξη από καρρά* και *δύο από μαστούρια*. Προσέξτε ό καυμένος ό Θεοδώρης: πώς φαίνεται λυπημένος, λέει *μία από άτου* και *με καρρά*, και ό Σωτηρόπουλος λέει *πάσο*.

— Έδώ, κύριοι, προσέξτε καλά, έδώ είνε τό σπουδαίον τής έποχής, ή άπόπειρα τής αυτοχειρίας του Ροδόλφου με τήν Βερτσέρα, ένας αυτοκράτωρ ό όποιος άποφασίζει νά γίνη θυσία διά τό χατήρι τής έρωμένης του, κυττάζτε όπου άνέβηκαν και οί δύο επάνω εις τά άλογα διά νά υπάγουν εις τό δάσος, παρατηρήστε τόν Ροδόλφον πώς είνε γλωμός και πώς έμπερδούθη τό πόδι τής Βερτσέρας εις τή σκάλα και φαίνεται και ή κάλσα της . . .

Και εισάγει πάντοτε εικόνας, πάσας κατά τόν αυτόν τρόπον κατεσκευασμένας, παν άλλο βεβχίως παριστώσας ή τά πρόσωπα και τά γεγονότα άτινα διαλαλεί, θέτων αυτάς πρώτον εις τό κάτω μέρος του κιβωτίου, άπέναντι τών όμμάτων του παρατηρητού, και έπειτα εις τό άνω, κρητών δέ και μερικώς άνά χείρας ως έφεδρείαν. Όταν δέ τελειώση όλη ή σειρά, κωδωνίζει

βιαιότερον τόν κωδωνισκον, και έπιφωνεί βροντοφώνως, παρφδών τά στρατιωτικά προστάγματα: — Άααα—νάπαυσις! ! . . .

* * *

Ά! βεβχίως είνε ό άνθρωπος του κοινού του. Νέοι όμιλοι προστίθενται άνά πάλιν στιγμήν και παρκκωλύουν σχεδόν τήν κυκλοφορίαν. Διάλογοι συνάπτονται μεταξύ του πλήθους, άποριών ή θαυμασμού δηλωτικοί. Ό εις ώθει τόν άλλον και προσπαθούν τίς μάλλον νά πλησιαση έγγύτερον. Έπικουρία κ' έξ άλλων μαθηταρίων καταφθάνει. Συνοδείει έκ στρατιωτών, με τά πλατιά πκνταλόνια των και τάς χονδράς άρβύλας των, άνκοινούν προς άλλήλους τάς έντυπώσεις των, με τά όμματα διασταλμένα και ήλιθια έκ τής εκπλήξεως και τά χείλη άνοικτά και σιελώδη. Νεοσύλληκτός τις προφανώς, με τό ηλιθιον πεσμένον πρό τών όφθαλμών, μπαρμάτσι τό όποιον βίβχια μόλις πρό όλίγων ήμερών μόνον θα ήλθεν άπό τό χωριό του, χάσκει τό κκρόμορον, ένναόν, με τήν γλώσσαν μίαν πιθαμήν έκτός του στόματος. Αί άμαξαι διέρχονται πάντοτε καλπάζουσαι, άλλ' ό κρότος αύτων άκούετ' άμυδρότερος ως έκ του θορύβου τής συναθροίσεως. Η άνικρά φωνή του ψάλτου, του άπαγγέλλοντος έντός του ναίσκου μονότονα θρησκευτικά τροπάρια, κατεπιγίγη έντελώς. Κκι ό πκνορακκτιστής θριαμβεύει, άποστίλθων όλος, δεσπόζων του συρφετού, ήρωσ τής σκηνής, με τήν πονηράν και άνικιδή πρασινοκίτρινον αύτου μορφήν άστράπτουσαν έξ εύχαριστήσεως, θαυμάζων καταδήλωσ έαυτόν, συναζων άπλήστως δεκάλεπτα και κραυγάζων άδιακώπως. Και ό τόνος τής κραυγής ύψούται άνά πάσαν στιγμήν άκατασχήτως προς τήν διαπασών, και άκούεται μακρότερον άνακαλλόμενος, και άκούεται πάντοτε, όξύς, διχτορος, βραγγώδης, ως άπληπισμένη έπίκλησις λιμώττωντος στομάχου: — Ορίστε, κύριοι, τό ώραιον πανόραμα, τά άξιοπεριέργα τής έποχής, μία δεκάρα, κύριοι, ό άνθρωπος, όριστε! . . .

* * *

Άλλά διαμιάς, άπροσδοκώτως, διακόπτεται περιέργως έν τώ μέσω τής φράσεως. Χείρ τις έπέθη επί του βραχιονος αύτου και τόν αναγκάζει νά μεταστραφή. Είνε νεκρός ιερεύς, περίπου τριακοντούτης, μελανοπόγων, ώχρός, με βλοσυρούς όφθαλμούς και έπικεχυμένην έφ' όλου του του προσώπου τήν έκφρασιν εκείνην, ήν τόσον έξαισιώς εικονίζει ό λαός, όταν ονομάζη τινά *φαρμακομήτην*.

— Νά σου είπώ έσένα, λέγει άσπληρώς προσβλέπων αύτόν, νά φύγης άπ' έδώ . . . Τί ήλθες και μάς εκάθησες άπ' έξω; . . . Έδώ είνε εκκλησία . . . Νά φύγης! . . .

Ό άλήτης παρατηρεί επί μικρόν εκπληκτος

τόν άνέλπιστον τούτον όμιλητήν και φαίνεται ως νά μή έννοη και ό ιερεύς, εκκκοουθών και αύτός νά τόν προσβλέπη όξέως, έπαναλαμβάνει:

— Τί με κυττάζεις έτσι; . . . Σου λέγω ότι πρέπει νά φύγης άπ' έδώ . . . Δέν με καταλαμβάνεις; . . . Τί θέσις είνε αύτή που ήρθες και μου έδιάλεξες; . . . Πανόραμακα θέλουμε έμεις έδώ; . . . Έδώ είνε εκκλησία! . . . Νά φύγης γρήγορα!

Τήν φοράν αύτήν ό άλλος φαίνεται ότι ένόησε και ύψων τούς όμους, άδιασφώρως:

— Καλά, άπαντ' άσκοπτικώς, θ' φύγω και στρέφεται προς τόν τρίποδά του διά νά εξακκοουθήση τό έργον του.

— Όχι θα φύγης . . . Νά φύγης άμέσως! . . . Δέ μπορείς νά κάθεις έδώ . . .

— Τώρα φεύγω, άποκρίνετ' εκείνος πάλιν άπαθώς.

Ό ιερεύς παραμένει επί μικρόν, άμφιρρέπων αν πρέπει νά τόν άφήση εις τήν διακκρίσιν του και νά επανέλθη εις τήν εκκλησίαν ή νά έπιμείνη. Άλλ' ό άλήτης δέν φαίνεται νά τό έχη σκοπόν νά μεταναστεύση πράγματι. Και ό ιερεύς, έντονώτερον:

— Σου είπα νά φύγης, επαναλαμβάνει μετ' όργης. Τί κάθεις; . . . Νά φύγης άμέσως! . . . Ορίστε! . . . Ηύρε τόν τόπον νά έλθη και νά σταθ'! . . . Δέ μπορούμε έμεις νά σε άκούμε νά σταθ'! . . . Δέ μπορούμε έμεις νά σε άκούμε νά σταθ'! . . . Έδώ είνε εκκλησία! . . . Διαβάζομε έμεις μέσα! . . .

— Καλά, βρ' άδερφέ! . . . λέγει άδημονών ό άλλος. Και άποφασίζει νά συλλέξη τά πράγματα αύτου και νά μετακινήση τόν τρίποδά του.

Μεταξύ του πλήθους ή άπροσδόκητος εμφάνισις του ιερέως έπέφερεν ικανήν συγκίνησιν. Οί πλείστοι, μή άντιληφθέντες τί συμβαίνει, συνωθούνται διά νά άκούσουν και νά καταλάβουν τό γινόμενον. Τινές κινούνται διά ν' αναχωρήσουν. Άλλοι δέ, άπορουντες διά τήν αφηνιδίαν διακοπήν τής παραστάσεως, φαίνονται δυσανασχετούντες, και άλλοι, οί πλησιέστερον εύρισκόμενοι και έννόησαντες έξ άρχής τί τρέχει, αρχίζουν νά λαμβάνουν μέρος και αύτοί.

— Βρ' άδερφέ του λές, μωρέ, λέγει παρεμβαίνων εις τήν ύπόθεσιν εις τών παρισταμένων έπιτιμητικώς, δέ βλέπεις που είνε παπάς, τί τόν λές άδερφέ; . . .

— Άμ' τί θέλεις νάν τόν πη; . . . Πατέρα; . . . άπαντ' ειρωνικώς έτερος.

Ό ιερεύς βλέπων τόν άλήτην μετατοπιζόμενον άποφασίζει και αύτός νά όπισθοχωρήση και κινείται, σοβαρώς και έπισήμως, διά νά έπιστρέψη εις τήν εκκλησίαν. Και όπίαω αύτου, εις τών μαθητών, όρθολογιστής προφανώς, θρασείως:

— Δέ μάς άφίνεις λέω γ'ώ και σύ! . . . Μας ήρθε τόρα κι' αύτός νά μάς χαλάση τά σχέδια! . . .

Πάτε μέσα και κλέφτετε και μᾶς λέτε πῶς διαβάζετε... «Διαβάζουμε!»... Κλέφτουμε και μᾶς λένε πῶς διαβάζουμε...

Ὁ ἱερεὺς κάμνει ὅτι δὲν ἀκούει.

Αἴφνης, εἰς ἓνα τῶν ἀγιοποιιδῶν ἐπέρχεται ἡ ἰδέα νὰ βάλῃ ὀξεῖαν ὠρυγήν·

— Τὸ νοῦ σου, παπᾶ!... Θὰ σὲ βαρέσῃ!...

Ὁ παπᾶς μεταστρέφεται, βιαίως, διαμίας, ἀφηνιασμένος. Ἀλλὰ βλέπων ὅτι ἡ ἀπειλὴ ἦτο προσποιητὴ, οὐδεὶς δὲ ἄμεσος κίνδυνος παρίσταται, ἐπαναλαμβάνει ἀποβλέπων πρὸς τὸν ἰδρυτὴν τοῦ πανοράματος:

— Φύγε ἀμέσως!...

Καὶ κατέρχεται ταχέως τὰς βαθμίδας τῆς ἐκκλησίας, μετὰ μεγάλου θροῦ ῥάσων κινουμένων καὶ ἀνεμιζόντων, ἐνῶ ὁ ἀλήτης μεταφέρει μεμψιμοιρῶν τὸν τρίποδά του εἰς τὸ ἀπέναντι πεζοδρόμιον, οἱ διάφοροι ὄμιλοι σχολιάζουν ποικιλοτρόπως τὸ γεγονός, ἡ δὲ ὁμάς τῶν ἀγιοποιιδῶν, διατεθείσα εὐθύμως ἐκ τῆς ὅλης σκηνῆς, γελᾷ παταγωδῶς κ' ἐξακολουθεῖ ἀνακρυγάζουσα ἐπὶ μακρὸν ἐν χορῶ θορυβωδέστατα, ὡς ἐν εἶδει ἐπιφωδῶ:

— Τὸ νοῦ σου, παπᾶ!... Παπᾶ, τὸ νοῦ σου!...

ΜΙΧΑΗΛ ΜΗΤΣΑΚΗΣ

ΧΡΟΝΙΚΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΘΩΝΟΣ

Ο ΠΑΠΟΥΛΑΚΗΣ

Γ.

Ἐπιτυχία τοῦ τεχνάσματος.— Δεπτομέρεια τῆς συλλήψεως.— Μεταφορὰ τοῦ Παπουλάκη εἰς τὸ πλοῖον.— Ὁ νομάρχης καὶ τὸ πλατὺ σανίδι.— Δυσπιστία καὶ φόβος τοῦ Παπουλάκη.— Μεταφορὰ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ Ὀθωνος.— Ἡ βλάβη τοῦ παραβολῆ.— Τὰ ἔγγραφα καὶ τὰ διπλώματα.— Ἐντύπωση ἐν Ἀθήναις.— Ὀλίγη τῶν Λακωνίων.— Τὸ φανταστικὸ ναυάγιον.— Ἀγανάκτησις διὰ τὴν προδοσίαν.— Ὁ Παπαβασιλάρος ἐν Σπέτσαις.— Τὸ οἰκτρὸν τέλος τοῦ προδότου.— Κατεύνασις ἐρεθισμοῦ.— Ἀναχώρησις τοῦ στρατοῦ.— Δαπάναι τῆς ἐκστρατείας.— Ἀποθάρρυνσις Φιλορθόδοξων.— Θάνατος τοῦ Φλαμιάτου.— Μυθιστορικὴ χειροτονία.— Ἀμοιβαὶ καὶ εὐαρέσκεια.— Οἱ ἀπολυθέντες δήμαρχοι.— Ἀμνηστία.

Τὸ τεχνάσμα ὑπερ ἐμηχανεῦθησαν αἱ ἀρχαὶ ἐπέτυχε, ἐπιτηδείως ἐκτελέσαντος τοῦ Παπαβασιλάρου τὴν αὐτοῦ ἐντολήν καὶ ὁ Παπουλάκης συνελήφθη τὴν 24 Ἰουνίου. Ἡ σύλληψις τοῦ ἐγένετο κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον.

Ὁ ἱερεὺς Παπαβασιλάρος ἐπέστρεψε πρὸς τὸν Παπουλάκη εἰς τὴν μονὴν Βοϊδονίτης, συνοδευόμενος παρὰ τῶν ἐξ μεταμφιεσμένων χωροφυλάκων καὶ κομίζων τὸ πλαστὸν ἔγγραφο τοῦ ἐπισκόπου Ἀσσήνης, δι' οὗ προσεκαλεῖτο δῆθεν ὁ κῆρυξ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Κολοκύνθιον Ὁ Χριστόφορος πεισθεὶς ἀνεχώρησε ἐκ τῆς μονῆς

τὴν 23 Ἰουνίου, συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν ἀνωτέρω, ὑπὸ τοῦ ἀχωρίστου ἀπ' αὐτοῦ δοκίμου Γεωργίου Μουντρέα καὶ ὑπὸ ὀκτώ κατοίκων τοῦ δήμου Καρδαμύλης, οἵτινες ἠθέλησαν νὰ τὸν παρακολουθήσωσιν ἐνοπλοὶ μέχρι τινὸς πρὸς περισσότερον ἀσφάλειαν. Οἱ πιστοὶ οὗτοι συνοδοὶ ὅτε ἐφθασαν εἰς τὴν Μηλέαν τοῦ δήμου Λεύκτρου θεωροῦντες περιττὴν πλέον τὴν παρουσίαν τῶν ἐπανήλθον εἰς τὰ ἴδια, ὁ δὲ Χριστόφορος μετὰ τῶν χωροφυλάκων καὶ τοῦ Παπαβασιλάρου ἐξηκολούθησαν τὴν πορείαν. Περὶ τὸ λυκαυγὲς τῆς ἐπομένης ἡμέρας 24 Ἰουνίου φθάσαντες εἰς τὸ ἐντὸς τοῦ δήμου Οἰτύλου μονῆριον τοῦ Τζέγκου ἐκρύβθησαν εἰς παρακειμένην χαράδραν μετὰ τὴν πρόθεσιν δῆθεν νὰ ἐξακολουθήσωσι τὴν ἐσπέραν τὴν πρὸς τὸ Κολοκύνθιον πορείαν, διότι τὴν ἡμέραν δὲν ἠδύνατο ἀσφαλῶς νὰ ὁδοιπορῶσιν. Ἐν τῷ μεταξύ ὁ ὑπομοίραρχος Ζωγράφος προειδοποιηθεὶς ἐγκαιρῶς δι' ἑνὸς τῶν χωροφυλάκων ἐπὶ τούτῳ πεμφθέντος περὶ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Χριστοφόρου ἐκ Βοϊδονίτης καὶ περὶ τοῦ μέρους ἐνθα ἐσκόπου νὰ διημερεύσωσι τὴν ἐπιούσαν, εἰδοποίησε τὸν νομάρχην Δούκαν καὶ ἐπέβιβάσθη μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν σταθμεύουσαν παρὰ τὸ παράλιον τῆς Καρδαμύλης γολέτταν *Ματθί.Ιδην* ἧτις διηυθύνθη πρὸς τὸ παράλιον τοῦ Ἁγίου Δημητρίου τοῦ δήμου Λεύκτρου. Ἐκεῖθεν ὁ ὑπομοίραρχος ἐπιβὰς τῆς λέμβου τοῦ πλοίου καὶ παραλαβὼν δέκα ὀροφύλακας μετ' ἑνὸς ὑπαξιωματικοῦ καὶ δύο χωροφύλακας, διότι ἡ λέμβος δὲν ἠδύνατο νὰ περιλάβῃ πλείονας ἀνδρας, μετέβη νύκτωρ εἰς τὴν παραλίαν τοῦ Καρδαμύστου, ἐκεῖθεν δὲ πεζῇ ἐκινήσας μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ὀροφυλάκων καὶ χωροφυλάκων καὶ τεσσάρων ναυτῶν ἐκ τῶν τῆς λέμβου ὀπλισμένων ἐφθασεν ἐγκαιρῶς παρὰ τὴν μονὴν Τζέγκου καὶ συνέλαβε τὸν Παπουλάκη, μετὰ τοῦ ὀπαδοῦ τοῦ Γεωργίου. Παραχρῆμα ἐσπευσαν νὰ μεταφέρωσιν αὐτὸν εἰς Καρδαμύστην δι' ἀβάτων καὶ κρημνωδιστάτων τόπων βκιδίζοντες ὅπως ἀποφύγωσι πᾶσαν μετὰ τῶν κατοίκων συνάντησιν. Εἶχεν ὁμοῦς ληφθῆ πρόνοια ὅπως ματαιωθῇ πᾶσα τυχὸν πρὸς ἀπελευθέρωσιν τοῦ ἀπόπειρα καὶ διαταγὴ εἶχε δοθῆ πρὸς τὸν διοικητὴν τοῦ οὗ ταγματῆρος νὰ πέμψῃ ἓνα λόχον εἰς τὸ χωρίον Οἰτύλον ἀπέχον μίαν περίπου ὥραν ἐκ Λιμενίου, ὅπως ἐξασφαλίσῃ τὴν μεταφορὰν τοῦ συλληφθησομένου ἢ πρόνοια μάλιστα εἶχεν ἐπεκταθῆ καὶ ἐπὶ τοῦ τρόπου τῆς μεταφορᾶς ἐν περιπτώσει ἀντιστάσεως, ἀφελέστατα δὲ ὁ νομάρχης γράφει ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ ὅτι ὁ ὑπομοίραρχος εἶχε παραλαβῆ καὶ ἐν πλατῷ σανίδι ἕνα χρησιμεύου ὅπως μεταφερθῆ δέσμιος ἐπ' αὐτοῦ ὁ Παπουλάκης, ἐν περιπτώσει καθ' ἣν δὲν ἠθελε ν' ἀκολουθήσῃ τὸν ὑπομοίραρχον. Ἀλλὰ δὲν παρέστη ἀνάγκη

καταφυγῆς εἰς βίαια μέτρα, διότι καὶ οἱ μεταφέροντες τὸν συλληφθέντα οὐδένα καθ' ὁδὸν συνήντησαν, καὶ ὁ Παπουλάκης οὐδεμίαν εἰδείξεν ἀντίστασιν. Θῦμα γενόμενος τῆς εὐπιστίας του ἐν ἡμέραις παραδόξως καθ' ἃς κατείχετο ὑπὸ μεγίστης δυσπιστίας, διότι μὴ ἔχων πεποιθησιν οὐδ' εἰς αὐτοὺς τοὺς μάλιστα πιστοὺς αὐτῶ καὶ ἀφωσιωμένους ἐξήρχετο νύκτωρ ἐκ τῆς μονῆς ἐνθα ἐκρύπτετο καὶ ἐκοιμᾶτο ἐν ὑπαίθρῳ εἰς ἄγνωστα μέρη, καθὰ βεβαίως ἐν ἀναφορᾷ του ὁ ἐπαρχος Οἰτύλου, ἅμα ἐνόησεν ὅτι ἐπεσεν εἰς παγίδα ἀπεθαρρύνθη καὶ παρεκάλεσε τοὺς χωροφύλακας νὰ μὴ τὸν κακοποιήσωσιν. — Μείνε ἤσυχος, παππού, τῷ ἀπήντησαν, κανεὶς δὲν θὰ σὲ βλάβῃ· δόσε μας τὴν εὐχή σου καὶ ἀς πηγαίνωμεν. Ἀμα ἐφθασαν εἰς Καρδαμύστην, μετηνέχθη ὁ Παπουλάκης διὰ τῆς ἀναμενούσης ἐκεῖ λέμβου εἰς τὴν κανονιοφόρον *Καρδάρην*, ἐλλειμνισμένην εἰς τὸν ὄρμον τοῦ Λιμενίου, διότι ἡ γολέττα *Ματθί.Ιδην* δὲν εἶχε ἀκόμη ἀφίχθῃ, ἐπικρατούσης νηνεμίας. Μετὰ τὴν ἀφίχθῃ τῆς *Ματθί.Ιδην*, ἐφ' ἧς ἐπέβαιναν ὁ νομάρχης, ὁ Παπουλάκης μετηνέχθη ἐπ' αὐτῆς. Εἶτα δὲ ὁ Γενικὸς Ἀρχηγὸς Κολοκοτρώνης μαθὼν δι' ἐκτάκτου ἀγγελιαφόρου τὴν σύλληψιν τοῦ Παπουλάκη διέταξε τὸ ἀτμόπλοιο *Ὀθων* νὰ μεταβῇ ὅπως παραλάβῃ τὸν συλληφθέντα καὶ μεταφέρῃ εἰς Γύθειον, τοῦθ' ὅπερ καὶ ἐγένετο. Ὁ *Ὀθων* καταπλεύσας εἰς Γύθειον τὴν πρωίαν τῆς ἐπιούσης ἀπέπλευσε τὴν αὐτὴν ἡμέραν εἰς Πειραιᾶ φέρων τὸν Παπουλάκη, συνοδευόμενον παρὰ τοῦ ταγματῆρος καὶ ἀρχηγοῦ τοῦ ἐπιτελείου τοῦ εἰς Λακωνίαν στρατοῦ Σούτσου καὶ φρουρούμενος παρὰ τῶν συλλαβόντων αὐτὸν ἐξ χωροφυλάκων. Ὁ Παπουλάκης, ὅστις κατ' ἀρχὰς εἶχε πολὺ πτοηθῆ ἐκ τοῦ φόβου ὅτι εὐθύς ὡς ἤθελε περιέλθῃ εἰς χεῖρας τῆς ἐξουσίας ἤθελε θανατωθῆ, ἀπέκτησε βαθμηδὸν θάρρος καὶ εἰδείξε μάλιστα ἰταμότητα καὶ προπέτειαν. Διηγούνται ὅτι ὅτε κατέπλευσε τὸ ἀτμόπλοιο εἰς τὸν λιμένα τοῦ Γυθείου ὁ ἀρχηγὸς Κολοκοτρώνης καὶ τινες τῶν ἀξιωματικῶν ἀνῆλθον ἐπ' αὐτοῦ νὰ τὸν ἰδῶσιν:— Πῶς σοῦ φαίνεται, παπούλη, ἡ καρότσα τοῦ διαβόλου; ἠρώτησεν εἰς ἀξιωματικὸς τὸν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος εὐρισκόμενον Παπουλάκη, αἰνιττόμενος τὴν ὀνομασίαν ἣν ἀπέδιδεν εἰς τὰ ἀτμόπλοια, δι' ὧν βεβαίως πρώτην φοράν καὶ κατ' ἀνάγκην ἐταξείδευεν. Ὁ μοναχὸς εἰσίγα, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐρεθισθεὶς ἐκ παρομοίων τινῶν ἐρωτήσεων εἶπε μεγαλοφώνως ὅτι καὶ ὁ Χριστὸς ἐχλευάσθη μετὰ τὴν σύλληψιν του παρὰ τῶν Ἰουδαίων. Τὴν βλάβη τὴν ταύτην παραβολὴν ἀκούσας ὁ παριστάμενος εὐσεβὴς Γενναῖος ὠργίσθη καὶ σφόδρα ἤλεγξε τὸν Χριστόφορον διὰ τοὺς λόγους του καὶ τὰ ἔργα του. Ὁ συλληφθεὶς

ὀπαδὸς του ἐτίθη ὑπὸ ἐπιτήρησιν ἐπὶ τῆς καρβέττας *Ἀμαλίας*. Ἐν ἐπιστολῇ ἰδιωτικῇ πεμφθείσῃ πρὸς τὸν νομάρχην Ἀρκαδίας ἐκ Γυθείου παρὰ αἰτιμίου, ἀξιοπίστου καὶ φιλαλήθους προσώπου, ἧς ἀντίγραφον διεβίβασεν ὁ βηθεὶς νομάρχης πρὸς τὸ ὑπουργεῖον ἀναφέρεται ὅτι αὐτὸ ὑπομοίραρχος ἀνεκάλυψεν ὅτι ὁ πλάνος ἔφερε μεθ' αὐτοῦ μίαν μικρὰν τσάνταν περιέχουσαν τὴν ἀλληλογραφίαν τῆς Ἐταιρίας, τὴν ὁποίαν εἶχε παραδώσει πρὸ ἡμερῶν τινῶν εἰς κάποιον ἐκ τῶν κατοίκων τῆς Καρδαμύλης, καὶ ὅτι αἰστάλη ἀπόσπασμα διὰ νὰ κάμῃ κατ' οἶκον ἐρευναν καὶ ἐλπίζεται βεβαίως ἡ σύλληψις τῶν ἐγγράφων τούτων, ἐπάνω του δὲ εὖρον διπλώματα διάφορα τῆς Ἐταιρίας, ἐκ τῶν ὁποίων εἶχε διανεμίει πολλὰ εἰς τοὺς πιστοτέρους ὀπαδοὺς του, καὶ τὰ ὁποῖα εἶνε γραμμένα μετὰ γλῶσσαν ἀριθμοστοιχειοθετημένην(;) πολὺ διαφορετικώτερα ἀπὸ τὰ ἄλλα. Ἀλλ' ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ ὑπομοίραρχου καὶ ἐν ταῖς ἀναφοραῖς τοῦ νομάρχου καὶ τῶν ἄλλων ἀρχῶν οὐδεμίαν γίνεται μείνα περὶ κατασχέσεως τοιούτων ἐγγράφων.

Τὸ ἄγγελμα τῆς συλλήψεως τοῦ Χριστοφόρου ἐνεποίησεν εὐφροσύνην ἐν Ἀθήναις ἐντύπωσιν, σφόδρα δ' ἐχάρησαν πάντες οἱ φίλοι τῆς τάξεως θεωρήσαντες εὐλόγως μετὰ τοῦτο λήξασαν τὴν ἐν Λακωνίᾳ στάσιν. Αἱ ἀντίθετοι πρὸς τοὺς ρωσόφρονας ἐφημερίδες προεξάρχουσας τῆς Ἀθηνᾶς, δὲν παρέλειψαν νὰ σκώψωσιν αὐτοὺς διὰ τὴν σύλληψιν τοῦ Χριστοφόρου, ὃν ἀπεκάλουν τοῦ *Ναπισμοῦ κολώναν* εἰς τινὰς στίχους ἀναμειγμένους εἰς τ' ἄρθρα, κατὰ τὰ περίεργα δημοσιογραφικὰ ἔθιμα τῆς ἐποχῆς. Ἀλλ' ὅπως ἀντίθετος ἦτο ἡ ἐν Λακωνίᾳ προσηνεχθεῖσα ἐντύπωσις. Ἡ εἰδησις αὐτοῦ ἐνεποίησε λύπην καὶ κατάπληξιν· α' Ἡ σύλληψις τοῦ λαοπλάνου ἔκαμε μεγάλην ἐντύπωσιν, γράφει ὁ νομάρχης Λακωνίας, καὶ δύνامي νὰ ἐπιῶ ὅτι ἡ Λακωνία ἐπενθηφόρησεν, εἰ καὶ ἐπροσποιοῦντο ὅτι ἀπηλλάγησαν ἀπὸ τὰς συνεπίαις ἐνὸς καταστρεπτικοῦ πολέμου. » Παρὰ τοῖς χυδαίαις ἐπεκράτει ἀκράδαντος πεποίθησις ὅτι ἀνθρωπίνῃ δύνامي δὲν ἦτο ἱκανὴ νὰ συλλάβῃ τὸν ἅγιον καὶ θαυματουργὸν μοναχὸν μετὰ δὲ τὴν σύλληψιν του φήμη διεδόθη ὅτι τὸ μεταφέρον αὐτὸν πλοῖον ἐναυάγησε καὶ ὅτι μόνος ὁ Χριστόφορος διεσώθη, συνέρρεον δὲ εἰς τὸ παράλιον οἱ Λακωνες ὅπως ἰδῶσι τὸν θεῖον δυνάμει ἐλευθ.ρωθέντα μοναχὸν, ἀλλ' ἐπέστρεφον κατηφείς. Ἐν Μεσσηνίᾳ ὁμοῦς ἀπεναντίας μετὰ χαρᾶς ἠκούσθη ἡ εἰδησις τῆς συλλήψεως καὶ πλήρης ἐπανῆλθε γαλήνη εἰς τὰ πνεύματα, κατὰ δὲ τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ νομάρχου, τὸ ἐμπόριον τῶν Καλαμῶν ἐπανέλαβεν εὐθύς ζωηρότεραν τὴν κίνησιν του, ἐπανεφέρον τὰς περιουσίας τῶν ὄσοι δὲν εἶχον πράξει τούτο

πρότερον και έπεδόθησαν ειρηνικώς εις τὰ έργα των.

Ιδιαίτατα έτρωσε τήν φιλοτιμίαν των Λακώνων ή προδοσία του Παπαβασιλάρου Πάντες γενικώς έπίστευον και έκαυχώντο ότι ουδεις ποτε ήθελεν εύρεθί Λάκων να παραδώσῃ τον καταζητούμενον μοναχόν εις τὰ όργανα της εξουσίας και μάλιστα άντι άμοιβής χρηματικής, ότε δέ κατ' άρχάς διεδόθη ότι ο προδότης υπήρξε Σκανδάλαρος τις οί Κολοκυνθιανοί μετέβησαν εις τὰ χωρία Χαργίως και Πύργου του δήμου Οιτύλου και έζήτησαν τήν συνδρομήν των όπως θανατώσωσιν αυτόν. Ότε δέ έγνώσθη τίς ήτο ο άληθής προδότης, σφοδρότατη ήγήθη κατ' αυτού άγανάκτησις. Ό ιερεύς εκ φόβου άπεδήμησεν άμέσως εκ Λακωνίας και μετέβη εις Αθήνας όπως παραλάβῃ τήν συμφωνηθείσαν άμοιβήν, συνίστα δέ ο νομάρχης Λακωνίας εν τῇ εκθέσει του προς τήν Κυβέρνησιν να διορισθῇ στρατιωτικός ιερεύς εις τι τάγμα ή εις τήν φρουράν του Νεοκαστρού, έπειδή επί πολλά έτος δέν θά ήδύνατο να έπιστρέψῃ πλέον εις τήν πατρίδα του. Τό κατ' αυτού μίσος των συμπατριωτών του συνεμερίζοντο και οί άπανταχοῦ όπαδοί του Παπουλάκη, άναφέρει δέ ο έπαρχος Σπετσών εν έγγράφω αυτού προς τον Νομάρχην Αργολίδος ότι προσορμισθέντος τυχαίως εις Σπέτσας κατὰ τον Αύγουστον του πλοίου, εν φ' εύρίσκειτο ο Παπαβασιλάρος, πλήθος λαού συνήχθη εις τό παράλιον μέ προθέσεις έχθρικοτάτας διό ή άρχή έδέησε να έπεμβῇ και παραλαβούσα τον ιερέα εκράτησεν αυτόν υπό φρουράν εις τό Έπαρχείον έφ' όσον τό πλοίον έμεινεν αυτόθι προσωρμισμένον, και πάλιν δια φρουράς τον έπεβίβασε κατὰ τήν ώραν του άπόπλου. Και τότε μέν δέν εκκακοποιήθη, αλλά δέν ήδυνήθη έως τέλους ν' άποφύγῃ τιν ειμυκρόν κληρον και μετά εν έτος έδολογηθή πκρά τινος νέου. Αί έφημερίδες άναφέρουσιν ότι ο πατήρ του ιερέως, οῦ μόνον έχαρη μαθών τον φόνον του έναγοῦς υίου του, αλλά και προσέφερε σπαρτιατικώτατα δύο ταλλήρων άμοιβήν εις τον κομίσαντα αυτόν τήν είδησιν. Σημειωτέον όμως ότι κατὰ προστίθησιν ή άναφέρουσα τον φόνον του έφημερίς, ο νέος τον έφώνευσεν εκδικούμενος τήν οικογενειακήν του τιμήν, έπειδή ο Παπαβασιλάρος είχε βιάσει πρό τινος χρίνου τήν άδελφήν του! "Ωστε φαίνεται ότι ο αιδεσιμώτατος έφερεν οῦκ όλίγα βάρη επί της ιεράς του συνειδήσεως και ή έπίγειος τιμωρία του ήτο άνταξία των πράξεών του.

Όσον σφοδρά και αν ήτο ή λύπη των Λακώνων δια τήν σύλληψιν του τόσοσ προσφιλοῦς αυτούς κήρυκος, ήμέρα τῇ ήμέρα οῦχ ήττον ήρχιζε να μετριάζηται, εκλιπούσης δέ της άφορμής και της άδικόπου υποκινήσεως, ο έρεθισμός των πνευμάτων βεβημηνόδον κατηνάσθη. Ιδέαι

συνετώτεροι ήρχισαν να έπικρατώσι, πολλά δημοτικά συμβούλια δια ψηφισμάτων αυτών διατρένωσαν τὰ αισθήματα της άγάπης και της άφοσιώσεως των προς τον θρόνον και τον σεβασμόν αυτών προς τὰ καθεστῶτα, πολλοί δέ εγκριτοι ιδιώται εκ των δυτικῶν δήμων της Λακωνίας συμμετασχόντες των ταρχῶν και των υπέρ του Χριστοφόρου στασιαστικῶν επιδείξεων, μετακληθέντες προσήλθον εις τὰς άρχάς επικαλούμενοι τήν έπίεικείν της Κυβερνήσεως. « Η θρησκευτική αυτή παραφορά των Λακώνων, γράφει εν ποιητικῇ μεταφορά ο νομάρχης Λακωνίας εις τήν γενικήν αυτού εκθέσιν, ήμοιάζει τους εις τήν πολυομβρίαν με όρμήν βέοντας χειμάρρους και άμα τό αίτιον της παραφοράς των και της θρησκευτικής των μέθης εξέλιπε, κατηνάσθη τό εξημμένον αισθημά των και ο χρόνος θέλει κάμει να εκλειφθῇ όλοσχερῶς από τὰς καρδίαις των Λακώνων και αυτή ή ιδέα υπέρ του λαοπλάου». "Ενοπλος συνάθροισις ύδαμου υπήρχε πλέον και αυτοί δέ οί εκ φόβου έως τότε ώχυρωμένοι κάτοικοι του Κολοκυνθίου, των Πηγαδιών και των Αλτομυρών μετά τήν σύλληψιν του Χριστοφόρου παρήτησαν τήν έμπόλεμον κατάστασιν και άνέλαβον τὰ ειρηνικά των έργα. Η παρουσία άρα του στρατού δέν ήτο πλέον άναγκαιή, συνέστησαν δέ μόνον αί άρχαι τήν ταχίαν ενίσχυσιν των διαφόρων εν τῇ χώρα σταθμῶν της χωροφυλακής και αί πεμφθείσαι εκτάκτως στρατιωτικά δυνάμεις βεβημηνόδον άπεσύθησαν. Έπανκλαμβάνω δ' ένταῦθα ότι καθ' όλον τό διάστημα της εν Λακωνίᾳ διαμονής του ο στρατός έτήρησεν έφεκτικὴν και έπιτηρητικήν στασιν. Στρατιωτικαί κινήσεις έγένοντο έλάχισται, προς τὰ δυτικά μέρη της Λακωνίας κατὰ τὰς πρώτας ήμέρας του Ιουνίου ότε ήκμαζεν ο υπέρ του Παπουλάκη ένθουσιασμός, εξετελέσθησαν δέ αυτοί δι' άποσπασμάτων οῦχι πολυαριθμῶν, ελλημμένων κυρίως εκ των ταρχῶν της όροφυλακής. Ο δέ Γενικός Αρχηγός Κολοκοτρώνης παρέμεινε διαρκῶς σχεδόν εν Γυθείω, ενεργῶν από κοινού μετά των πολιτικῶν άρχῶν προς σύλληψιν του ταρχίου και προς κατεύνασιν των πνευμάτων δι' ήπίων μέσων. Ο στρατός είχεν ενισχυθῇ και δια 393 στρατολογηθέντων εν συνόλω έθνοφυλάκων, εξών 200 διετέλεσαν υπό τὰς διαταγάς του συνταγματάρχου Πιερράκου, 50 υπό τὰς διαταγάς του συνταγματάρχου Πετροπουλάκη και κατόπιν του ταγματάρχου Σταρογιάννη, 15 υπό τὰς διαταγάς του Γιαννούτσου Δομέστικου, 8 υπηρέτουσιν ως φρουρά του προσωρινού νομάρχου Λακωνίας Δούκα Κ. Δούκα και 100 έστρατολογήθησαν κατ' εγκρίσιν του Υπουργείου. Πάντες οῦτοι άπελύθησαν λαβόντες μετά των εν Καλάμαις στρατολογηθέντων και ύπηρετησάντων

υπό τὰς διαταγάς του Γ. Καπετανάκη, Γρ. Κορριωτάκη και Σχινα δρχ. 17,525.75. Τὰ έξοδα της έστρατείας εν συνόλω συνεποσώθησαν εις δρχ. 36,043.78, ήτοι:

Εις μισθοδοσίαν έθνοφυλάκων	δρχ. 17,525.75
Εις σιτηρέσια των προσελθόντων άυθορητύως υπό τον ταγματάρχην Ματάλαν, Σπυρ. Κοπανίτσαν, Α. Κορριωτάκη, Μελετόπουλον (εις Καλάμας)	» 1,542.28
Εις άμοιβήν Παπαβασιλάρου	» 6,000.—
Εις άμοιβήν των συντελεσάντων προς σύλληψιν του Χριστοφόρου στρατιωτικῶν	» 7,416.—
Εις διάφορα έκτακτα έξοδα των άρχῶν	» 3,559.75

Έν όλω δρχ. 36,043.78

Δια τό ποσόν δέ τουτο εξητήθη πκρά της Κυβερνήσεως ιδιαιτέρη πίστωσις.

Η σύλληψις του Χριστοφόρου και ή καταστολή της εν Λακωνίᾳ στάσεως συνήργησεν ως ήτο έπόμενον εις τήν βαθμιαίαν κατεύνασιν της εξαίσεως, πανταχοῦ όπου υπήρχεν έρεθισμός πνευμάτων ένεκα του κηρύγματος του Χριστοφόρου και της διχόσεως των άρχῶν των Φιλορθόδοξων. Οί πολυπληθείς καλόγηροι και οί Έταίροι συνεταρχήθησαν, κατεβόησαν εν κρυπῶ ίσως επί τῇ άνομίᾳ και τῇ ιεροσυλίᾳ της κυβερνήσεως, άλλ' οῦδέν έπραξαν κατανοήσαντες ότι δέν ήτο εύκολον πράγμα ή κατὰ της άρχής αντίστασις. Κατὰ σύμπτωσιν όλίγας ήμέρας μετά τήν σύλληψιν του Χριστοφόρου, ήτοι περι τὰ μέσα Ιουλίου άπεβίωσεν έντός των φυλακῶν Πατρῶν, ένθα εκρατείτο ο άρχηγός των Φιλορθόδοξων Κοσμάς Φλαμιάτος, νοσήσας ο άτυχῆς ή και καταβλήθεις ίσως εκ μαρasmus. Οί μετ' αυτού κρατούμενοι μοναχοί μικρόν πρό του θανάτου του χειροτόνησαν αυτόν μοναχόν μεγαλόσχημον έντός της ειρκτής, ως τοιοῦτος δ' εκηδειύθη και έτάφη. Απορον τῇ άληθείᾳ πῶς έπετράπη ή μυθιστορικὴν χοροίαν έχουσα χειροτονία αυτή, περι της διεξήχθη κατόπιν μεγάλη αλληλογραφία μεταξύ των άρχῶν και εύλόγως τό Υπουργείον ήλεγξε τὰς έπιτοπίους των Πατρῶν άρχάς δια τήν όλιγορίαν. Τοιοτοτρόπως οί Φιλορθόδοξοί στερηθέντες του άρχηγού των και του έπισημοτάτου αυτών όργανου άπεδειλίασαν και οῦδέν έδειξαν έκτοτε σημείον ζωής.

Η κυβερνήσις μετά τήν όλοσχερῇ παύσιν των εν Λακωνίᾳ ταρχῶν προέβη εις τήν άμοιβήν πάντων των συντελεσάντων εις τήν καταστολήν αυτών. Εις τον υπομοίραρχον Ζωγράφον άπενεμήθη χρηματική άμοιβή εκ δρχ. 1500, ανά 800 δέ δραχμῶν εις τους μετ' αυτού συλλαβόντας τον Παπουλάκη εξ χωροφυλακής άπενεμήθη προσέτι χρηματική άμοιβή ίση προς δύο μηνιαία του ταχτικῶ μισθοῦ των εις τον έπιλοχίαν του 4ου λόχου του 5ου ταρχματος της

όροφυλακής και τους μετ' αυτού όροφυλακας καθῶς και εις τους τέσσαρας ναύτας της Ματθιλδης, οῦτινες συνώδευσαν τον Παπουλάκη μέχρι της λέμβου, από του τόπου της συλληψέως του. Έδόθη προς τουτους δια Β. Διατάγματος χρηργία εκ 50 δραχμῶν εις τινα Γ. Κωνστανταρον δια τήν εξῆς περίεργον αίτιαν: « λόγω συνδρομής και προς άποζημίωσιν των έξόδων της ίάσεως της πληγῆς, ήν υπέστη τυχαίως ο υίός αυτού εκ του πυροβολισμοῦ των εξελθόντων μετά τήν σύλληψιν του μοναχοῦ Χριστοφόρου έθνοφυλάκων από τήν πόλιν των Καλαμῶν ίνα επανέλθωσιν εις τὰ ίδια.» Προς τον προσωρινόν νομάρχην Λακωνίας, τον νομάρχην Μεσσηνίας, τους βουλευτάς του νομού, τους δημάρχους τους άξιωματικούς της φαλαγγος και προς πολλούς κληρικούς και ιδιώτας συντελέσαντας εις τήν εύδοκίμησιν των ενεργειών της κυβερνήσεως άπενεμήθη έπικινος και βασιλική ευάρεσκεια δια των από 13 Αύγουστου Β. Διαταγμάτων δημοσιευθέντων εις τό υπ' άριθ. 33 φύλλον της Έφημερίδος της Κυβερνήσεως. Τῇ αυτῇ ήμέρᾳ εξεδόθη διάταγμα εκφράζον τήν βασιλικήν ευάρεσκείαν εις πάντας συλληθέντες τους κατοίκους της πόλεως Καλαμῶν, έχον δέ ως εξῆς:

ΘΘΩΝ κτλ.

Λαβόντες υπ' όψιν ότι κατὰ τὰ τελευταία εν Μεσσηνίᾳ συμβάντα και ιδίως κατὰ τήν είκοστήν έβδομήν Μαίου οί κάτοικοι της πόλεως Καλαμῶν έδωκαν δείγματα ζήλου, άφοσιώσεως και συνέσεως, επί τῇ προτάσει του Ημετέρου επί των έσωτερικῶν ύπουργού εκφράζομεν τήν Ημετέραν ευάρεσκείαν εις όλους τους κατοίκους της πόλεως Καλαμῶν.

Εις τον Ημέτερον επί των έσωτερικῶν ύπουργόν ανατίθεται ή δημοσίευσις και ή εκτέλεσις του παρόντος Διατάγματος.

Έν Αθήναις τῇ 13 Αύγουστου 1852.

Έν όνόματι του Βασιλέως

Η Βασίλισσα

ΑΜΑΛΙΑ

Ρ. ΠΑΛΑΜΒΑΝΣ.

Τό διάταγμα τουτο δημοσιευθén πανηγυρικώς προύξένησε άκραν ευχαρίστησιν εις τους κατοίκους της πόλεως Καλαμῶν.

Δέν ώλιγώρησε δέ ή κυβέρνησις, άφου άντήμειψε τους υπέρ της τάσεως εργασθέντας να τιμωρήσῃ τους συντελέσαντας εις τήν παράτασιν των όχλαγωγῶν και υποδαυλίσαντας παντοιοτρόπως τήν πυράν της στάσεως, οῦτινες ήσαν τοσοῦτω μάλλον άξιοκατακριτοι όσα μετεχειρίζοντο προς τουτο τό κύρος και τήν ισχύν του δημοτικῶ άξιωματος δι' οῦ περιεβάλλοντο. Απελύθησαν λοιπόν οί δήμαρχοι Καρδαμύλης και Καρουπόλεως, ο είδικός πάρεδρος του χωρίου Καρβελά του δήμου Μαλευρίου και ο άστυ-

νόμος τοῦ δήμου Καρδαμύλης. Ἡ ἐκθεσις τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐσωτερικῶν πρὸς τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον, δι' ἧς ἐζητεῖτο ἡ ἀπόλυσις τῶν ἀνωτέρω, πολλὰ τὰ περιεργα ἀποκαλύπτει περὶ τῶν ἐνεργειῶν τῶν δημοτικῶν αὐτῶν ἀρχόντων. Οὕτω περὶ τοῦ δημάρχου Καρδαμύλης λέγει ὅτι «ἠδύνατο πολλάκις νὰ συλλάβῃ τὸν Χριστόφορον, καὶ δὲν τὸν συνέλαβεν· ἠδύνατο ν' ἀναχαιτίσῃ τὴν εἰς τὸν δῆμον του ὁρμὴν ὑπὲρ τοῦ Χριστοφόρου, ἀπεναντίας δὲ διηρέθιζε καὶ ὑπεκίνηει τοὺς δημότας του, ἀναβάς ἐπὶ βήματος καὶ δημηγορήσας ἐνώπιον πολυπληθεστάτου ἀκροατηρίου καὶ ἀποκαλῶν αὐτὸν ἀπεσταλμένον παρὰ Θεοῦ, προτρέπων δὲ τοὺς παρεστῶτας ν' ἀποθάνωσιν ὑπὲρ αὐτοῦ. Ἐν γνώσει αὐτοῦ μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσίν του ὁ Χριστόφορος ἐκρύπτετο οὐ μακρὰν τοῦ δήμου Καρδαμύλης καὶ τρεῖς ἡμέρας πρὸ τῆς συλλήψεώς του ὁ δῆμαρχος ἔστειλλεν αὐτῷ τροφάς.» Περὶ δὲ τοῦ εἰδικοῦ παρέδρου τοῦ Καρβελά ἡ ἐκθεσις λέγει ὅτι ἦτο τόσον ἐνθουσιώδης ὡπαδὸς τοῦ Χριστοφόρου, ὥστε ἐσχημάτιζεν ἀγαθῆματα ἐκ λίθων κατὰ τῶν διωκτῶν του!

Παρεκτὸς ὅμως τῶν ἀνωτέρω, ἀπειροπληθεῖς ἦσαν οἱ ἰδιῶται οἱ παρεκτραπέντες εἰς πολλὰς ἀξιοπεινούς πράξεις κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐν Λακωνίᾳ ταραχῶν, καθ' ὧν ἠδύνατο νὰ ἐπέλθῃ δικαίως ἢ ἐκ τοῦ νόμου τιμωρία. Ἡ κυβερνησις ὅμως πειθομένη εἰς τὰς ἔμφρονας εἰσηγήσεις τῶν ἐπιτοπιῶν ἀρχῶν ἔδειξε συνετὴν ἐπιείκειαν καὶ ἀντὶ νὰ προβῇ εἰς πολυκρίθμους συλλήψεις, αἰτινες καὶ δυσχερεῖς θὰ ἦσαν καὶ θὰ παρέτεινον τὸ κράτος τῆς ἀνησυχίας καὶ τῆς ἐξάψεως ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ, ἠμνήστευσεν ἅπαντας. Τὸ περὶ τούτου Β. Διάταγμα ἀπὸ 9 Αὐγούστου, δημοσιευθὲν εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως τὴν 22 ἰδίου μηνὸς ἀπένειμεν ἀμνηστίαν εἰς πάντας «τοὺς λαθόντας μέρος εἰς τὰ κατὰ τὴν Λακωνίαν τελευταῖα στασιαστικὰ κινήματα» ἐξήρει δὲ τῆς ἀμνηστίας τοὺς αὐς πρωταιτίους καὶ ἀρχηγούς τῶν κινήματων τούτων ἀναφανέντας καὶ εἰς ἐγκληματικὰς πράξεις ἐξοκείλαντας Χριστόφορον μοναχόν, τὸν καὶ Παπουλάκην καλούμενον, τὸν ἐξ Οἰτύλου Μανδραγόραν ἱερέα, τὸν ἐκ Λαγκαδῶς τοῦ δήμου Λεύκτρων δημαρχεῦντα παρέδρον Κτηναβέαν, τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Εὐστράτιον, τὸν ἐκ Πύργου τοῦ δήμου Οἰτύλου Πουλίον Σκλαβουνάκον, τὸν ἐκ Μαυλερίου, ἐκ τοῦ χωρίου Καρβελά Βασιλεῖον Ζερβομπεάκον, τὸν ἐκ τοῦ χωρίου Μαντινείας Γεώργιον Πιερέαν Καπετανάκην, τὸν ἐκ Πηγαδίων τοῦ δήμου Ἀβίας Ἀθανάσιον Φάσον καὶ Νικόλαον Μαυροειδὴν καὶ τὸν ἐκ Μεγάλης Καστάνιας τοῦ δήμου Λεύκτρου Κωνσταντῖνον Δουράκην.»

(Ἐπεταί συνέχεια).

ΧΑΡΑΛΑΜΠΗΣ ΑΝΝΙΝΟΣ.

ΧΑΡΑΛΔΟΣ Ο ΗΓΕΜΟΝ ΤΩΝ ΒΑΡΙΑΓΩΝ

BYZANTINON ΙΣΤΟΡΗΜΑ

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ ταύτῃ ὁ Λέων Διάκονος, ἰδὼν αὐτὸν ἐκ τοῦ σύνεγγυς, ἐπαφῆκε περιεργατὰτην εἰκόνα τοῦ ἀρχηγέτου τούτου τῆς βασιλευούσης ἐν Ῥωσίᾳ δυναστείας. Εἶχε, λέγει, τὸ ἀνάστημα μέτριον, τὰς ὀφρῦς δασείας, τοὺς ὀφθαλμούς γλαυκοὺς, τὴν ῥίνα σιμὴν, τὸ γένειον ἀραιὸν καὶ τὸν μύστακα πυκνὸν καὶ μακρότατον. Ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἦν σχεδὸν φαλακρά, ἀλλ' ἐκατέρωθεν ἐκρέματο βόστρυχος, ἐμφαίνων τὸ ἐπιφανὲς τοῦ γένους· ἔφερεν ἐσθῆτα λευκὴν καὶ χρυσᾶ ἐνώτια μετὰ δύο μαργάρων καὶ λίθου ἀνθρακος ἐν τῷ μέσῳ, ἦν δὲ ἡ ὄλη αὐτοῦ ὄψις σκυθρωπὴ καὶ τραχεῖα.

Καθήμενος ἐπὶ τοῦ ζυγοῦ τοῦ ἀκατίου καὶ ἀλλάζας ὀλίγας μετὰ τοῦ Βασιλέως λέξεις, ἐπανῆλθεν εἰς τὸν Δορύστολον, ὅθεν ἀπέδωκε τοὺς αἰχμαλώτους καὶ διέπλευσεν εἰς τὴν ἀντιπέραν ὄχθην· ἀλλ' οἰκτρὸν ὑπῆρχε τὸ τέλος τοῦ ἀνδρός, καθ' ὅσον ἐνεδρεύοντες Πητσηνέγοι κατέσφαξαν αὐτὸν τε καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, οὕτως ὥστε ὀλίγοι μόνον ἐκ τῆς κραταιᾶς ἐκείνης στρατίας διεσώθησαν εἰς τὰ ἴδια.

Ὁ δὲ Βασιλεὺς Ἰωάννης, καταβαλὼν ἐντὸς τεσσαρῶν μηνῶν τὸν ἀγέρωχον ἐκείνον πολέμιον, ἀνακτήσας τὴν Βουλγαρίαν, καὶ μετονομάσας τὸ Δορύστολον Θεοδωρούπολιν, κατὰ τὸν Καλλίνικον μάρτυρα, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πρωτεύουσαν, ὅπου ἐτέλεσε θρίαμβον πολυτελεῆ, καὶ τοῦ Τσάρου Βορίς καταθέντος τὰ βασιλικὰ παρασημα, ἦτοι τὴν περιπόρφυρον καὶ διὰ χρυσοῦ καὶ μαργάρων κατὰστικτὸν τιάναν, τὴν ἄλουργὸν ἐσθῆτα καὶ τὰ κοκκοβαθῆ πέδιλα, ἀνέδειξεν αὐτὸν Μάγιστρον, διοικήσας πλέον τὴν Βουλγαρίαν ὡς ἐπαρχίαν Βυζαντινὴν.

Οἱ Ῥῶσοι μετὰ τὸ δεινὸν τοῦτο πάθημα, ἐσεβάσθησαν τὰς σπονδὰς μέχρι τοῦ ἔτους 988, ὅτε ὁ υἱὸς τοῦ Σβιατοσλαύου Βλαδίμηρος ἀπετάχθη τὴν θρησκείαν τῶν Ἀζῶν. Κατὰ τὸν Νέστορα Μωαμεθανοί, Ἰουδαῖοι, Δυτικοὶ καὶ Ὀρθόδοξοι ἀπέστειλαν αὐτῷ Πρέσβεις, ὅπως προσοικειωθῶσιν αὐτὸν, ἀλλ' ἐκεῖνος ἀπέκλινε πρὸς τὴν ὀρθοδοξίαν, ἦν ἐπρέσθευε καὶ ἡ προμήτωρ αὐτοῦ Ὀλγα. Παραδόξως ὅμως ἐνόμισεν ἀξιοπρεπέστερον ἵνα τὴν νέαν ταύτην θρησκείαν κατακτήσῃ διὰ τῆς αἰχμῆς τοῦ ξίφους· ὅθεν ἐπῆλθε μετὰ δυνάμεισ ἰσχυράς ἐπὶ τὴν ἄλωσιν τῆς Χερσῶνος. Ἀλλὰ τοῦ τότε βασιλευόντος Βασιλείου Β' περισπωμένου ὑπὸ τῆς μεγάλης στάσεως τοῦ Βάρδα Φωκά, ἡ πόλις ἐγκατελείφθη εἰς αὐτήν, καὶ αὐθορμητῶς παρεδόθη. Τότε

δ' ἐβαπτίσθη ἐν αὐτῇ ὁ Βλαδίμηρος, ἐνουμφεῖθη τὴν ἀδελφὴν τοῦ Βασιλείου Ἄνναν, ἀπέδωκε τὴν Χερσῶνα, καὶ σπουδαίαν ἀπέστειλεν, ἐν τῷ κατὰ τὸν στασιαστῶν ἀγῶνι, ἐπικουρίαν εἰς τὸν Βασιλέα, διαμείνας πιστὸς αὐτοῦ σύμμαχος μέχρι θανάτου, ἐνῶ πάσα ἡ Ῥωσίς ὑπετάγη εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.

Καὶ ἀληθὲς μὲν ὅτι, θανόντων τοῦ Βλαδίμηρου καὶ τῆς Ἄννης, συγγενὲς τις αὐτοῦ, Χρυσόχειρ καλούμενος, ἐπεχείρησε τῷ 1024 μικρὰν εἰς τὸν Ἑλλησποντον ἐπιδρομὴν, ἀλλὰ προσβληθεὶς περὶ τὴν Λῆμνον ὑπὸ τοῦ στόλου τῶν Κιβυρραίων, ὀλοσχερῶς καπεστράφη· ὥστε ἀδιαταρακτὸς ἀπέμεινεν ἡ μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν εἰρήνη μέχρι τῶν ἡμερῶν τοῦ Μονομάχου.

Ἄλλ' ἀκριβῶς κατὰ τὴν ἐποχὴν εἰς ἣν περιήλθομεν, ἦτοι περὶ τὰ μέσα τοῦ 1043, ἐκραγείσης ἔριδος ἐν τῇ βασιλευσίᾳ, ἐφρονεῖτο ἐπιφανὲς τις Ῥῶσος, Διψῶν δ' ἐπὶ τούτῳ ἐκδιήκῃσιν ὁ τότε μέγας Δούξ Ἰαροσλαῦος ἐξέπεμψε κατὰ τοῦ Βυζαντίου στρατιάν δεκακισμυρίων ἀνδρῶν, ὑπὸ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Βλαδίμηρον, ὅστις κατέπλευσε διὰ μονοξύλων εἰς τὸν παρὰ τὸ στόμιον τοῦ Εὐξείνου λιμένα τοῦ Φάρου. Ὁ Μονομάχος μαθὼν τὸ γεγονός, ἀπέστειλεν ἀμέσως Πρέσβεις, δι' ὧν ἐπρότεινε πᾶσαν δικαίαν ἀποζημίωσιν, ἀλλ' ἀπεβλήθησαν οὗτοι μετ' ἀπειλῶν καὶ ὕβρεων, ὥστε ὁ Βασιλεὺς, διασκορπίσας τοὺς Ῥῶσους ἐμπόρους εἰς τὰ μεσόγεια θέματα, πρὸς παρακώλυσιν πάσης ἐπιβουλῆς, ἀντεπέστειλε κατὰ τῶν ἐχθρῶν μετὰ παντὸς τοῦ στόλου καὶ ἰππικῆς δυνάμεισ κραταιάς, ἧτις παρείπετο διὰ ξηρᾶς.

Εὐνόητος ἡ τοῦ Χαράλδου ἀγαλλίασις ἐπὶ τῇ διαδόσει τῶν εἰδήσεων τούτων· οὐ μόνον ἀκατανίκητος ἐδόκει ἡ ἐπερχομένη στρατιὰ, ἀλλὰ καὶ συνέκειτο ἐξ ἁμοφύλων, μεθ' ὧν διετήρει ἡδὴ σχέσεις τινὰς, ὅθεν παρασκευασθεὶς ἐπειγόντως, κατέλιπε τὴν ἐπομένην νύκτα τὸ κρησφύγετον αὐτοῦ μετὰ τοῦ πιστοῦ Ῥαγνάρου καὶ τοῦ φιλοζήνου Σχολαρίου, ὅστις μετὰ δακρύων ἐξελιπάρησε τὴν πρὸς τοῦτο ἄδειαν. Ἄλλ' ἐπρόκειτο περὶ πορείας μακρᾶς καὶ κινδυνώδους, ἀπὸ τῆς Ἀδριατικῆς μέχρι τοῦ Εὐξείνου διὰ τῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης, καὶ τοῦτο οὐχὶ διὰ τῶν πεπατημένων ὁδῶν, ἀλλὰ διὰ τῶν ὄρειων παρόδων καὶ τῶν ἐρήμων ἀτραπῶν.

Οὐχ' ἦττον, τοῦ Ῥαγνάρου γνωρίζοντος κατὰ βάθος τὰς ἐπαρχίας ἐκεῖνας, ὡς ἐκ τῶν ποικίλων αὐτοῦ στρατειῶν, τὸ ἐγγεῖρημα ἐπετεύχθη ἄνευ ἀπευκταίου· καὶ οἱ τρεῖς ἄνδρες μετὰ ἕνα περίπου μῆνα κατέφθασαν ἀσφαλῶς εἰς τὸν λιμένα τῆς Ἀγγιᾶλου, ὑπὸ Ῥωσικῆς μοίρας κατεχόμενον· ἀλλ' ἐκεῖ ἀνέμενον αὐτοὺς εἰδήσεις, αἰσῆσαι εἰς ἄκρον διὰ τὴν ἐν Βυζαντίῳ βασιλείαν,

ἀλλὰ τὸν Χαράλδον περιεγαγοῦσαι εἰς ἀπόγνωσιν.

Πρὸ δύο περίπου ἑβδομάδων ὁ Μονομάχος, ἀφιχθεὶς ἐνώπιον τοῦ Ῥωσικοῦ στόλου, οὐδ' αὐτὸς ἀπετόλμησε τὴν ἐφοδον, οὐδὲ τοὺς πολεμίους εὗρεν εἰς τοῦτο προθύμους, ὅθεν ὑπέβαλε νέας περὶ σπονδῶν προτάσεις· ἀλλ' ὁ Ἰαροσλαῦος ἀπήτησε τότε τρεῖς λίτρας χρυσοῦ δι' ἕκαστον ἄνδρα, ἦτοι 350,000,000 δραχμῶν. Ἡ αἴτησις αὕτη ἦν τοσοῦτον τερατώδης, ὥστε ὁ Βασιλεὺς ἀπέστειλε τὸν Μάγιστρον Θεοδωροκάνον μετὰ τριῶν δρομώνων εἰς τὸν λιμένα τοῦ Φάρου, ἵνα δι' ἀκροβολισμῶν παρασύρῃ τοὺς πολεμίους ἐν ἀνοικτῷ πελάγει.

Ἄλλ' ὁ μεγαλεπήθολος Ναύαρχος, παρεισδύς εἰς τὸ κέντρον τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, ἐπτά μὲν σάφην κατέφλεξε διὰ τοῦ ὕγρου πυρός, καὶ τρία ἐπνίξεν αὐτανδρᾶ· ὥστε εἰσπλεύσαντος ἤδη καὶ τοῦ βασιλέως μετὰ πάσης τῆς δυνάμεισ, οἱ Ῥῶσοι, περιδεῖς πλέον, ἐβρίθθησαν ἐν τῷ μέσῳ ὑφάλων καὶ σκοπέλων, ἔνθα δεινοτάτην ὑπέστησαν φθοράν, ἐκ τε τῆς δυσχωρίας καὶ διότι συγχρόνως ἐκ τῆς ξηρᾶς προσεβλήθησαν ὑπὸ τοῦ ἐγκαίρως καταφθάντος ἰππικοῦ. Οὐ μόνον δὲ τὰ πλείεστα τῶν πλοίων ἀπέβηλον, ἀλλὰ καὶ δεκαπέντε ὅλας χιλιάδας ἀνδρῶν.

Οὕτως εἶχον τὰ πράγματα κατὰ τὴν ἄφιξιν τοῦ Χαράλδου, ὅστις, ἐπισκεφθεὶς τὸν Βλαδίμηρον, ἀρτίως εἰς Ἀγγιᾶλον καταπλεύσαντα, μετεχειρίσθη πᾶσαν αὐτοῦ τὴν εὐγλωττίαν πρὸς ἐξαρσιν τοῦ κατεπτοημένου αὐτοῦ φρονήματος, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι παρατάσεως τοῦ ἀγῶνος· ἀλλ' ὁ Ῥῶσος Ἡγεμονόπαις ὁρθῶς παρετήρησεν ὅτι, ἐάν μετ' ἀχμαίων τῶν δυνάμεισ κατέληξεν εἰς τὴν ἐπελθοῦσαν συμφοράν, οὐδὲν βεβαίως ἠδύνατο μετὰ τῶν ἐναπομεινάντων λειψάνων, ὧν ἡ διάσωσις ἦν ἤδη τὸ πρότιστον αὐτοῦ καθήκον.

Ὁ δὲ Ῥαγνάρος, καίτοι μετὰ τοῦ Χαράλδου συμπαιθῶν, οὐχ' ἦττον ἐβρέπε πάντοτε πρὸς τὴν δεισιδαιμονίαν.

— Συμμερίζομαι τὴν θλιψίν σου, ἔλεγεν αὐτῷ μετὰ τὴν ἐν λόγῳ δεξιῶσιν, ἀλλ' ἡ Μοῖρα σοὶ παρέχει μάθημα διδακτικόν· ἀφ' οὗτο ἐστράφησεν κατὰ τοῦ Κράτους, διαρκῶς ἀποτυγχάνεις. Ἡ φήμη περιελάλησεν τὸ κλέος τοῦ τολμηροῦ Στρατάρχου, σὲ ἀποκηρύττει ὡς στασιαστὴν.

— Ἴσως ἔχεις δίκαιον, ἀπήντησεν ὁ ἡμέτερος ἦρωσ, ἐν πάσῃ δὲ περιπτώσει ἀπηύδῃσα πλέον. Ὅριστικῶς καταλείπω τὰς προσφιλεῖς ταύτας χώρας, μεθ' ὧν συνδέθη δι' αἵματος καρδιακοῦ. Ὁ Βλαδίμηρος ἀναχωρεῖ προσεχῶς, καὶ μετ' αὐτοῦ συναπέρχομαι.

— Πράττεις καλῶς, ὑπέλαβεν ὁ Ῥαγνάρος· οὐδὲν ἄλλο σοὶ ἀπομένει.

— Καὶ σύ;

— Σε ακολουθῶ πάντοτε.

Τῶν περιωθέντων πλοίων μὴ ἀρκοῦντων πρὸς ἐπιβίβασιν τῶν ἐπιζησάντων, ὁ Βλαδίμηρος διήρπασεν εἰς δύο τὴν δύναμιν αὐτοῦ· καὶ τὸ μὲν πολὺ ἀπέστειλε διὰ ξηρᾶς, αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν λοιπῶν ἐπεχείρησε τὸν διὰ τοῦ Εὐξείνου ἀνάπλου, παραλαβὼν τὸν τε Χαράλδον καὶ τὸν Ραγνάρον. Ἄλλ' ἐπέκειντο ἐτι δειναὶ διὰ τοὺς Ῥώσους δοκιμασίαι.

Οἱ διὰ ξηρᾶς βαδίζοντες εὕρισκοντο περὶ τὴν Βάρναν, ὅτε προσεβλήθησαν αἰφνης ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ στρατηγούτου Κατακαλὼν Κεκαυμένου, καὶ οἱ μὲν πλείστοι ἐφονεύθησαν, ὀκτακόσιοι δὲ, ζωηθέντες, ἀπεστάλησαν εἰς Βυζάντιον. Ὁ Καρκαμζίνος, ἀκολουθῶν τὸν Νέστορα, βεβαίῳ ὅτι πάντες οὗτοι ἐτυφλώθησαν, ἀλλ' οὐδὲν περὶ τούτου λέγει ὁ σχεδὸν σύγχρονος Κεδρηνός.

Συγχρόνως δὲ ἀπεστάλησαν καὶ εἰκοσιτέσσαρα πλοῖα κατὰ τοῦ φεύγοντος Βλαδίμηρου· ἀλλ' οὗτος, ἀδαής περὶ τὰ ναυτικά, ἐνεπιστεύθη τοῦ στολίσκου τὴν διοίκησιν εἰς τὸν Χαράλδον, ὅστις ἐδείχθη καὶ αὐτὸς ἐπαχθὴς τῆς ἀρχαίας αὐτοῦ φήμης, καθ' ὅσον, ναυμαχίας συγκροτηθείσης πεισματῶδους, ἀντέστησαν μὲν ἐπὶ μακρὸν οἱ Βυζαντινοί, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ὁλοσχερῶς κατεστράφησαν, τεσσάρων μὲν ἐκ τῶν πλοίων αὐτῶν κυριευθέντων, καὶ τῶν ἄλλων καταβυθισθέντων.

Τὸ κατόρθωμα τοῦτο ἦν ἀληθῶς περιδοξόν, διότι τὰ Ῥωσικὰ σκάφη, εὐαριθμότερα καὶ τεταλαιπωρημένα, ἠμύνοντο ἀφ' ἐτέρου κατὰ τοῦ σκευαστοῦ πυρός· ὅθεν ἀνέκφραστος ὑπῆρξεν ἡ χαρὰ τοῦ Βλαδίμηρου, ἔρωντος οὕτω παρ' ἐλπίδα σωζομένην τὴν τιμὴν τῶν Ῥωσικῶν ὄπλων, ἀνευφημήθη δὲ ὁ Χαράλδος ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ὡς ἥρωα καὶ βύστης.

Αὕτη ὑπῆρξεν ἡ τελευταία κατὰ τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους τῶν Ῥώσων ἐπιδρομή, καθ' ὅσον ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης μέχρι τῆς ἀλώσεως περιεπλάκησαν εἰς ποικίλους ἐσωτερικοὺς περισπασμούς, καὶ μόλις μετὰ ἕξ αἰῶνας ἐπεφάνησαν ἐκ νέου εἰς τὸν Βόσπορον, καθ' ἣν ἐποχὴν τῆς κλεινῆς βασιλευσύνης ἤρχον πλέον, ἀντὶ τῶν Ἑλλήνων Αὐτοκρατόρων, οἱ διάδοχοι τοῦ Προφήτου.

(Ἐπεταὶ τὸ τέλος) ΚΛΕΩΝ ΡΑΓΚΑΒΗΣ.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

Ἡ ἐπίπλαστος μετριοφροσύνη εἶνε τὸ ταπεινότατον τῶν ψευδῶν.

*

Ἡ ἀρετὴ ὅπως ἡ υἡγία δὲν εἶνε τὸ κύριον ἀγαθόν. Ἐπέχει μάλιστα τόπον ἀγαθοῦ χωρὶς νὰ εἶνε ἀγαθόν. Εἶνε βεβαιότερον ὅτι ἡ κακία καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον δυστυχῆ ἢ ὅτι ἡ ἀρετὴ παρέχει τὴν εὐτυχίαν. Ὁ λόγος δὲ ὅν ἡ ἀρετὴ καθιστάται τόσον ἐπιθυμητὴ εἶνε ὅτι ἀντιτίθεται πρὸς τὴν κακίαν.

Η ΩΡΑ ΤΟΥ ΦΑΓΗΤΟΥ

ΣΥΖΥΡΙΚΗ ΣΚΗΝΗ

Συνήθως δειπνοῦσιν εἰς τὰς ἑπτὰ ἀκριβῶς παρὰ τῷ κυρίῳ καὶ τῇ κυρίᾳ Φασουλῇ.—Ὁ κ. Φασουλῆς εἶνε ἀπὸ πρωΐας καὶ μόλις τώρα εἰσέρχεται καὶ διευθύνεται εἰς τὴν τραπέζαν.—Ἐχει ἀργοπορήσει δέκα λεπτά!!!

Ἡ ΚΥΡΙΑ χωρὶς νὰ τοῦ ἀφήσῃ καιρὸν νὰ προφέρῃ λέγει.—Ὅταν ἐκτύπησες τὸ κουδούνι ἐνόμισα πῶς εἶνε ὁ γιατρός.

Ὁ ΚΥΡΙΟΣ ἀνησυχῶς.—Τὸν ἐπρόσμενες; Ἄρρωστη εἶσαι;

Ἡ ΚΥΡΙΑ.—Θαρρεῖς λοιπὸν πῶς καὶ ἂν ἔχη κανεὶς καὶ σιδερένιαν υἡγία μ' ἔχει νὰ τὴν διατηρήσῃ, ὅταν δὲν ἔχη τὸ στομάχι του τακτικᾶς ὥρας... Ἡ μήπως δὲν εἶνε ἡ χειροτέρα ἀρρώστια αὕτη τῆς διαρκοῦς ἀνησυχίας, τῆς ἀγωνίας; Νὰ σὲ προσμένω καὶ νὰ σιγοψήνωμαι καὶ νὰ βάζω χίλια κακὰ μὲ τὸν νοῦν: πότε πῶς τοῦ ἦλθε καμμιά συγκοπή, πότε πῶς σ' ἐπάτησε καμμιά ἀμαξία...

Ὁ κύριος προβλέπων θβελλαν ἐξακολουθεῖ νὰ σιωπᾷ.

Ἡ ΚΥΡΙΑ.—Θὰ καταδεχθῆτε τοῦλάχιστον ν' ἀπαντήσετε εἰς μίαν μόνον ἐρώτησιν τοῦ θὰ σὰς κάμω;

Ὁ ΚΥΡΙΟΣ.—Ποῖαν;

Ἡ ΚΥΡΙΑ.—Ἡμπορεῖτε νὰ μοῦ εἰπῆτε ἂν ἔχετε σκοπὸν νὰ ἐρχεσθε καθε βράδου τὴν ἰδίαν ὥραν;

Ὁ ΚΥΡΙΟΣ μελιχθῶς.—Μὰ, γυναῖκά μου, νὰ κάθεσαι τώρα νὰ συγγύξῃσαι γιατί εἴτιχε μιά φορά ν' ἀργήσω λιγάκι, ἀξίζει τὸν κόπον; Ἐμποδίσθηκα ἀπὸ κάποιαν ὑπόθεσιν, τὴν ὁποίαν καὶ μοῦ εἶπαν νὰ κρατήσω μυστικῆν.

Ἡ ΚΥΡΙΑ.—Καὶ ποῖος μοῦ ἐγγυᾶται ὅτι εἰς τὸ μέλλον δὲν θὰ λείψῃς μίαν ἐβδομάδα. Ἐτσι ἀρχίζει κανεὶς ἀπὸ δέκα λεπτά καὶ τελειώνει εἰς δέκα ἔτη...

Ὁ ΚΥΡΙΟΣ.—Αὐτὸ δὲ ποτὲ δὲν ἐγίνε!

Ἡ ΚΥΡΙΑ.—Πῶς δὲν ἐγίνε; Χθὲς βράδου ἐσὺ ὁ ἴδιος δὲν μοῦ διηγείσο ὅτι ἕνας πλοίαρχος ὑδραῖος πρὸ ὀκτώ ἐτῶν ἐφυγεν ἀπὸ τὸ σπίτι του μὲ τὴν ὑπόσχεσιν πῶς εἰς δύο τρεῖς μῆνας θὰ γυρίσῃ καὶ ἀκόμη τὸν προσμένει ἡ δυστυχημένη του ἡ γυναῖκα;

Ὁ ΚΥΡΙΟΣ.—Πῶς νὰ γυρίσῃ, ἀφοῦ πιθανώτατα ἐπνίγηκε εἰς τὸν Ἀτλαντικόν;

Ἡ ΚΥΡΙΑ.—Εἶνε πολὺ εὐκολὸν νὰ διαδόσῃ κανεὶς πῶς ἐπνίγηκε, ὅταν ἤξεύρῃ ὅτι δὲν ἠμποροῦν νὰ τὸν διαψεύσουν.—Νομίζεις λοιπὸν ἡ εὐγενεία σου πῶς ἀμα βαρεθῆς τὸ σπίτι καὶ σοῦ ἔλθῃ ἡ ἰδέα νὰ μὲ ξεφορτωθῆς γιὰ πάντα καὶ νὰ πᾶς νὰ ζήσῃς εἰς τὴν Εὐρώπην

ἢ εἰς τὴν Ἀμερικὴν, θὰ μὲ γελάσῃς μὲ καμμίαν ψεύτικην εἰδήσιν εἰς τὰς ἐφημερίδας πῶς τάχα ἐπνίγηκες, ἢ πῶς ἐπέταξες μὲ κανένα ἀερόστατον εἰς τὰ σύννεφα; Αὐτὰ δὲν περνοῦν εἰς ἐμένα, ὅπως δὲν περνοῦν καὶ αἱ σημεριναὶ σου προφάσεις.

Ὁ ΚΥΡΙΟΣ.—Δὲν ἐνοῶ πού βλέπεις τὰς προφάσεις...

Ἡ ΚΥΡΙΑ.—Κάνεις τάχα πῶς ἐρχεσαι βυθισμένος εἰς μυστήρια... καὶ ἄμα σ' ἐρωτήσουν... ἄμα καταδεχθῶν νὰ σ' ἐρωτήσουν, σφίγγεις τὰ χεῖλη σου καὶ λὲς πῶς εἶνε μυστικόν τὸ πρᾶγμα... ὦ! οὔτε ἔχω τὴν περιέργειαν, οὔτε θέλω νὰ τὸ μάθω αὐτὸ τὸ περίφημον μυστικόν σου... εἶνε πράγματα ποῦ ἴσα ἴσα φοβᾶται κανεὶς μήπως τὰ μάθῃ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμῆν...

Ὁ ΚΥΡΙΟΣ.—Μὴν σοῦ καρφώνωνται τέτοιαις ἰδέαις ἔς τὸ κεφάλι· σὲ βεβαίῳ ὅτι ἡ ὑπόθεσις δὲν ἦτον δική μου, ἦτον ξένη.

Ἡ ΚΥΡΙΑ.—Ὡραία ὑπόθεσις ποῦ ἕνας ἄνδρας δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὴν πῇ τῆς γυναῖκάς του... Ἐξω ἀπὸ τὸ σπίτι κόβει καὶ βᾶθει ἡ γλῶσσά σου, ἄμα εἶσαι κοντὰ μοῦ σὲ πιάνει γλωσσοδέτης.

Ὁ ΚΥΡΙΟΣ.—Σοῦ λέω καὶ πάλι πῶς τὸ μυστικόν εἶνε ξένον.

Ἡ ΚΥΡΙΑ.—Ἡ δικαιοσύνη σου αὕτη εἶνε πολὺ εὐκολὴ ἀλλὰ καὶ πολὺ τετριμμένη.

Ὁ ΚΥΡΙΟΣ.—Ὀὐφ! μὰ ἐπὶ τέλους θὰ μὲ τρελλάνῃς μ' αὐτὰ!

Ἡ ΚΥΡΙΑ.—Δὲν εἶσαι δὲ τόσον εὐαίσθητος!

Ὁ ΚΥΡΙΟΣ.—Γιὰ νὰ εὐξω τὴν ἡσυχίαν μου προτιμῶ νὰ σοῦ τὸ εἰπῶ εὐθύς.

Ἡ ΚΥΡΙΑ.—Ὅχι, ὄχι· εἶνε περιττόν.

Ὁ ΚΥΡΙΟΣ.—Δὲν θέλεις νὰ σοῦ εἰπῶ τίποτε;

Ἡ ΚΥΡΙΑ.—Γιατί τάχα; Ὅθ' μοῦ πλάσῃς καμμιά ἱστορίαν· εἶσαι πρωτομάστορας εἰς αὐτὰ.

Ὁ ΚΥΡΙΟΣ.—Θὰ μ' ἀκούσῃς, καὶ ἢ ὄχι;

Ἡ ΚΥΡΙΑ.—Ἄμα τὸ ἐτοιμάσῃς εἰς τὸ κεφάλι σου ἠμπορεῖς νὰ τ' ἀρχίσῃς τὸ παραμῦθι σου.

Ὁ ΚΥΡΙΟΣ.—Λοιπὸν, τὸ μεσημέρι, ἐνῶ...

Ἡ ΚΥΡΙΑ διακ' προυνά ἀποτόμως.—Σὲ προειδοποιῶ ὅμως πῶς δὲν θὰ πιστέψω οὔτε λέξιν ἀπ' αὐτὰ.

Ὁ ΚΥΡΙΟΣ.—Τότε εἶνε περιττόν νὰ σοῦ τὰ εἰπῶ.

Ἡ ΚΥΡΙΑ.—Βλέπεις; ἤμουν βεβαίῳ ἐγὼ ὅτι τὴν τελευταίαν στιγμῆν θὰ τὰ ἐμπέρδευες, δὲν θὰ εὕρισκες πῶς νὰ τὰ μπκαλώσῃς.

Ὁ ΚΥΡΙΟΣ.—Μὰ ἐπὶ τέλους!!

Ἡ ΚΥΡΙΑ.—Κάνε τώρα πῶς θυμώνεις, ὡς ποῦ νὰ σοῦ ἔρθῃ κανένα ψεῦμα εἰς τὸν νοῦν.

Ὁ ΚΥΡΙΟΣ ἐξαλλος.—Ποῦ νὰ κοπῇ ἡ γλῶσσά μου σύρριζα! Ὅθ' μὲ ἀφήσῃς νὰ μιλήσω, καὶ ἢ ὄχι;

Ἡ ΚΥΡΙΑ ταπεινῶς.—Ὅριστε, ὄριστε· ἡ ταπεινή σας δούλη σας ἀκούει.

Ὁ ΚΥΡΙΟΣ.—Λοιπὸν, τὸ μεσημέρι ἕνας φίλος μου ὁ ὁποῖος ἐκινδύνευε νὰ χρεωκοπήσῃ ἦλθε καὶ μοῦ ἐνεπιστεύθη τὴν θέσιν του καὶ μοῦ ἐζήτησε νὰ τὸν βοηθήσω. Χάριν αὐτοῦ ἔτρεχα εἰς τὸ χρηματιστήριον καὶ εἰς τὰς τραπέζας κ' ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἕως τώρα.

Ἡ ΚΥΡΙΑ.—Καὶ λοιπὸν.

Ὁ ΚΥΡΙΟΣ.—Τὰ ἐσυμβίβασα· ἔδωκα ἐγὼ ἐγγύησιν...

Ἡ ΚΥΡΙΑ μετὰ βαθεῖν στεναγμῶν.—Πολὺ καλὰ ἔκαμα κ' ἐξόφλησα χθὲς τὸν λογαριασμὸν τοῦ ψωμᾶ· τοῦλάχιστον ἀσφαλιζόμεν πάλιν μὲ πίστωσιν τὸ ψωμί μας γιὰ ἕνα μῆνα... Ἀπὸ ἀπόψε θὰ βάλω τὸ παιδί μας νὰ κοιμηθῇ εἰς τὰ σανίδια, ν' ἀρχίσῃ νὰ συνειθίζῃ, γιατί βέβαια τέτοιο μέλλον τοῦ προετοιμάζει ὁ κύριος πατέρας του, ἀφοῦ πηγαίνει καὶ δίδει ἐγγύησιν εἰς τὸν πρῶτον κατεργάρον ποῦ τοῦ τύχῃ.

Ὁ ΚΥΡΙΟΣ.—Κατεργάρες! Πῶς δίδεις τίτλους εἰς ἕνα ἄνθρωπον χωρὶς νὰ ξεύρῃς καὶ τὸ ὄνομά του;

Ἡ ΚΥΡΙΑ περιφρονητικῶς.—Καταλαβαίνω δὲ· θὰ εἶνε κανεὶς ἀπὸ τοὺς φίλους σου ἐκείνους ποῦ πᾶς κ' εὕρισκεις ἔς τὸ καφενεῖον καθε βράδου.

Ὁ ΚΥΡΙΟΣ.—Καὶ ἂν δὲν εἶνε ἀπὸ ἐκείνους, ἡ ἀλήθεια εἶνε πῶς τὸν ἔχω φίλον καὶ τὸν ἀγαπῶ πολὺ.

Ἡ ΚΥΡΙΑ.—Καὶ γιὰ νὰ μὴν ἐγγίζῃς τὴν λεπτότητά του δὲν λὲς τὸνομά του. Βέβαια ἐντρέπεται καὶ σὺ ὁ ἴδιος γιὰ τὸν φίλο σου.

Ὁ ΚΥΡΙΟΣ.—Μὴν τὰ λὲς αὐτὰ... Ἄν ἤξευρες ποῖος εἶνε...

Ἡ ΚΥΡΙΑ.—Ὅποιος καὶ ἂν εἶνε, εἶνε ἕνας τυχοδιώκτης, ἕνας τιποτένιος, ἕνας λωποδύτης...

Ὁ ΚΥΡΙΟΣ ἀπολέσας τὴν ἐπιπονην.—Λοιπὸν, ἀφοῦ θέλεις καὶ καλὰ νὰ τὸ μάθῃς, καὶ γιὰ νὰ πεισθῆς πῶς ἀδίκως τὸν ἐστόλισες μὲ ὄλους αὐτοὺς τοὺς τίτλους, σοῦ λέω πῶς εἶνε... ὁ ἀδελφός σου ὁ Πέτρος. Ἐπαίξεν ἀσυλλόγιστα εἰς τὰ Λαύρεια καὶ εὐρέθηκεν ἀνοικτός μὲ κάμποσαις χιλιάδαις.

Ἡ ΚΥΡΙΑ ἐνθακρως ρίπτεται εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Κυρίου.—Ἄχ! συγχώρησέ με, συγχώρησέ με!

Ὁ ΚΥΡΙΟΣ μετὰ μικρὰν σιωπῆν.—Καὶ τώρα, ἀφοῦ ἐπέρασεν ἡ μπόρα, δὲν καθήμεθα ἔς τὸ τραπέζι;

Ἡ ΚΥΡΙΑ.—Ὅχι ἀκόμη.

Ὁ ΚΥΡΙΟΣ.—Γιατί;

Ἡ ΚΥΡΙΑ.—Ἡ μαγειρίσά μας ἦτον ἐξω καὶ ἀργήσε νὰ ἔλθῃ. Μόλις θὰ εἶνε ἔτοιμα εἰς τὰς ὀκτώ.

Ὁ ΚΥΡΙΟΣ.—Εἰς τὰς ὀκτώ!!! Καὶ μοῦ ἔκαμες ὄλην αὐτὴν τὴν σκηνὴν γιατί ἦλθα εἰς τὰς ἑπτὰ καὶ δέκα;

Ἡ ΚΥΡΙΑ.—Τὸ ἔκαμα ἐπιτήδες γιὰ νὰ μὴν

χάσης τὴν ὑπομονὴν σου προσμένοντας ὡς τὰς ὀκτώ. Μ' αὐτὰ ἐπέρασε τόση ὥρα, ὅπου καὶ ἂν εἶνε θὰ φέρουν τὴν σούπαν.

Ὁ ΚΥΡΙΟΣ βλέπων τὸ ὠρολόγιόν του καὶ ἀνακινῶν τὴν κεφαλὴν. — Ὀκτὼ παρὰ εἰκοσι! Μισὴν ὥραν ἐβάσταξε αὐτὴ ἡ διασκέδασις κρίμα ποῦ ἐτελείασε τόσον γρήγορα! Τί θὰ κάμωμεν τώρα;

Ἡ ΜΑΓΕΙΡΙΣΣΑ ἐκ τῆς θύρας. — Κυρία, ἔτοιμα εἶνε!

(Μίμησις).

Δε.

ΑΝΘΟΣ—ΕΡΗΜΙΤΗΣ¹

Στὴν ἐρημιὰ μόνάχου σου
ἢ μ' ἄλλ' ἀδέλφια ταῖρι
μέσα στοῦ λόγου θρέφεται
τὴν ἀγκαλιά, τ' ἀγέρι,
κ' ἀπὸ τὰ χέρια μακρὰ
κ' ἀπὸ τὰ μάτια ἔνεο
ὡς ἐρημίτης στέκεσαι
ἐκεῖ μέσα κρυμμένο
κ' ἀντὶ ψαλμοῦς καὶ προσευχῆς
τ' ἀγέρι βαλοσαρνεῖς
μὲ τὰ περισσὰ ἀρώματα
'πού στὰ οὐράνια ὑψόνεις,
μαζὶ μὲ τόσες μυρωδιές
τραγοῦδια, ὕμνωδες,
πού στέλνουν τὰ ἐπίγεια,
στὸν πλάστη εὐχαριστίες,
τῆς παρθενιαῆς σου τὴν πνοή
καὶ τὰ ἀγνά σου νιάτα
κλειδόνεις ὑπερήφανο
στὰ φύλλα τὰ ῥοδάτα,
ὅπου κανεὶς δὲν ἀπλωσε
'πάνου τους δόλιο χέρι
δὲν ἄειδε, δὲν τὰ μύρισε
τὰ κάλλη τους δὲν ἔρει,
καὶ μόνον τὰ πιστεύεσαι
στοῦ ἡλίου τὴν ἀχτίδα,
στ' ἀγέρι, στὸ δροσόσταμα,
ὡσάν τὴν κορασιὰ
'πού μέσα εἰς τὸ σπῆτι τῆς
ὡσάν σὲ ἅγιο βῆμα
φυλάει τοὺς μόσχους τῆς τιμῆς,
τῆς παρθενιαῆς τὸ ντύμα.

Ἐν Ἀθηναῖσι τῆ 25 Ἀπριλίου 1889

ΠΑΙΔΕΥΤΗΣ Α. ΤΕΙΤΣΕΒΑΝΕ

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΓΗΝ

«Οἱ ἐκ πείνης θάνατοι ἐν τῇ πρωτεύουσῃ» ἐπιγράφεται Κυανῇ βίβλος ὑποβληθεῖσα ἐσχάτως εἰς τὰς ἀγγλικὰς βουλὰς. Κατὰ τὰς ἐν αὐτῇ περιεχομένας ἐπισήμους πληροφωρίας ἐν Λονδίῳ ἀπέθαναν τῆς πείνης κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐν ὅλῳ 29, δηλονότι οὗτος εἶναι ὁ ἐπισήμως γενόμενος γνωστός εἰς τὰς ἀρχὰς ἀριθμὸς.

—Οἱ Γερμανοὶ συμπληροῦντες τὸ ἔργον αὐτῶν τῆς ἀνασυστάσεως τῆς ἐν Στρασβούργῳ βιβλιοθήκης, ἦν κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς πόλεως ἐκείνης ἐπυρπόλη-

¹ Ἐκτακτον ἄνθος ὅπερ εὔρον εἰς τὰ δάση τῶν Κηπάρων κατὰ τὴν ἐκεῖ περιήγησίν μου.

σαν, ἀπεφάσισαν νὰ οἰκοδομήσωσι βιβλιοθήκην, χωρητικότητος ἐνὸς ἑκατομμυρίου περίπου τόμων. Διὰ τὴν οἰκοδομήν δ' αὐτῆς θὰ δαπανηθῶσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος 981,000 μαρκῶν. Ἡ προς ἀντικατάστασιν τῆς πυρποληθείσης βιβλιοθήκης ἰδρυθεῖσα νέα κατὰ τὴν σύστασιν τοῦ ἐν Στρασβούργῳ Πανεπιστημίου πλουτίζεται ὁσημέραι, τῶν ἀπανταχοῦ Γερμανῶν φιλοτιμουμένων νὰ ἐπανορθώσωσι τὸ γενόμενον κακόν.

—Πλούσιός τις Ἀμερικανὸς ἐκ Μασσαχουσέτης ἐδώρησεν εἰς τὴν πατρίδα του δεκαοκτὼ περίπου ἑκατομμύρια δραχμῶν πρὸς σύστασιν βιομηχανικῶν σχολείων, ἐν οἷς θὰ ἀνατρέφονται ὡς οἰκότεροι, πλὴν τῶν ἄλλων, καὶ ἐπιμαελεῖς παῖδες καὶ κοράσια πτωχῶν γονέων.

—Τὸν παρελθόντα μῆνα Μάιον ἐπεσκέφθησαν τὴν ἐν Παρισίοις Παγκόσμιον ἔκθεσιν ἐπὶ πληρωμῇ 2,208, 045 ἀτόμα.

—Εἰς Λονδῖνον κατέλευσε πρό τινων ἡμερῶν ἐκ Καντεβουρίας τῆς Νέας Ζηλανδίας προρχόμενον τὸ ἀτμόπλοιον «Βέλλιγκτων», κομίζον 13,000 ἐσφαγμένα πρόβατα ἐν τῷ πάγῳ διατηρούμενα. Εἶναι δὲ τοῦτο τὸ μέγιστον τῶν ἐξ Αὐστραλίας εἰς Εὐρώπην σταλέντων φορτίων νωποῦ κρέατος.

—Ἀπεφασίσθη ἡ ἔδρασις ὕδρογραφικοῦ Ἰνστιτούτου ἐν Πετρούπολει κατὰ σχέδιον τῆς Αὐτοκρατορικῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, ἐπιθεωρηθὲν καὶ ἐγκριθὲν ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν ναυτικῶν. Τὴν πρὸς συντήρησιν αὐτοῦ ἀπαιτουμένην ἔτησιαν δαπάνην, προϋπολογισθεῖσαν εἰς 150,000 ρουβλίων, θὰ καταβάλλωσιν ἀπὸ κοινοῦ τὰ ῥωσικὰ ὑπουργεῖα τῶν Ναυτικῶν τῆς Συγκοινωνίας καὶ τῆς Δημοσίας ἐκπαιδεύσεως.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΟΥ ΛΟΝΔΙΝΟΥ

Περίεργον ἀνακοίνωσιν ἔκαμεν ἐσχάτως Ἄγγλος τις εἰς τὴν ἐν Λονδίῳ ἐταιρίαν τῶν τεχνῶν περὶ τῆς ἐν ταῖς ὁδοῖς καὶ τοῖς σιδηροδρόμοις τῆς μεγαλοπόλεως ἐκείνης κινήσεως. Ἡ αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ Λονδίνου, ἀνερχομένου νῦν εἰς 4,500,000 κατοίκων, εἶναι δυσυπολόγιστος. Ἄν παραδεχθῶμεν ὅτι ὁ πληθυσμὸς αὐτοῦ θ' αἰξάνη καθ' ἡν καὶ μέχρι τοῦδε ἀναλογίαν, ἦτοι καθ' ἡμισυ ἑκατομμύριον ἀνά πᾶσαν δεκαετίαν, εἰς τὸ τέλος τοῦ αἰῶνος τὸ Λονδῖνον θὰ ἔχη πλείονας κατοίκους ἀφ' ὅσους εἶχον ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Οὐαλλία ὅμοῦ ἐν ἔτει 1811. Ἐν ἔτει 1603 κατοικεῖτο τὸ Λονδῖνον ὑπὸ 150,000 κατ. Κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν ὁ ἀριθμὸς τῶν οἰκιῶν ἀπὸ 207, 000 ἀνήλθεν εἰς 320,000. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπιβατῶν ἐν τοῖς ἐξ κυριωτέροις σιδηροδρόμοις τῆς πόλεως ὑπολογίζεται εἰς 200 ἑκατομμύρια ἔτησίως. Οἱ ἐπιβάται τῶν τροχιοδρόμων ὑπολογίζονται εἰς 150 ἑκατομμ. τῶν δὲ λεωφορέων εἰς 120 ἑκατομμύρια. Ἀμαξιαὶ δ' ὑπάρχουσιν ἐν Λονδίῳ 11,300 μετακομίζουσαι ἔτησίως περὶ τὰ 30 ἑκατομμύρια ἐπιβατῶν.

ΕΔΩ Κ' ΕΚΕΙ

Μεταξὺ φίλων.

- Ἐχεις καπνὸν;
- Ὅχι, δὲν παίρνω πλειά.
- Γιατί;
- Για νὰ κόψῃς τὸ κάπνισμα.